

INFORMATOR NSPRV

**BESPLATAN
PRIMERAK**

NSPRV je kolektivni član i osnivač Sindikata radnika u prosveti Srbije (Srps)

sindiso@sbb.rs
www.nsprv.org

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 4 • FEBRUAR 2010 • BROJ 33

„ЕКОНОМСКО- СОЦИЈАЛНИ“ ПРОГРАМ ДОЖИВЕО КРАХ

Прича о вишковима у просвети се наставља, уосталом, као и покушаји више српских влада и ресорних министара да тај проблем реше. Српске социјално (не)одговорне владе су сво време уверавале представнике светских финансијских институција (ММФ и WB) да имају намеру да „загризу у киселу јабуку“ звану рационализација система образовања и успостављање одрживог образовног система уз финансирање по ученику. Нажалост, сви ти покушаји су неславно пропали, а понајвише последњи који и није имао никакву шансу на успех, јер иза њега није ни била намера да се запослени одреде за одлазак, бар засад, са сигурних радних места, нарочито ако се

има у виду да, уствари, ако оду из „сигурне луке“ као што је тренутно просвета и немају куд да оду, сем у превремену пензију или на службу за незапослене, где губе одређена права која им даје закон за случај незапослености. Иза овога „социјалног“ програма и није било намере да се стимулативним отпремницама један број запослених приволи да напусти своја радна места, већ је постојала намера министра да без стимулативне отпремнице отпусти један број запослених, користећи се нејасним упутствима и притисцима, те није ни чудо да је „економско-социјални“ програм доживео крах. Додуше и министар га је у својим дописима преформулисао у „Процедуру рационализације и смањења броја запослених у основним и средњим школама“. Министар сада налази кривце у директорима и синдикатима, тврдећи да нису добро објаснили и да је зато програм доживео фијаско. Много ближе истини је тврђа да су се запослени овај пут врло добро информисали и да управо стога није било већег интереса за одлазак из система образовања. (Насијавак на сџр. 3 и 4)

ЖЕНАМА ПЕТ ГОДИНА ДУЖИ РАДНИ ВЕК

Преговори Владе Србије и ММФ-а дошли су до кључног проблема – реформе пензионог система. Кључног због тога што је Фонд ПИО, због обима буџетских пара које се ка њему усмеравају тражио да се удео буџетских дотација Фонду ПИО смањи са садашњих 13 на десет одсто бруто домаћег производа. „Тај захтев биће испуњен доношењем новог закона којим ће се померити граница пензионисања за жене и поново проучити услови бенефицираног радног стажа“ – рекао је потпредседник владе Јован Кркобабић.

Изменама није предвиђено изједначавање старосне границе за одлазак у пензију мушкараца и жена. Жене ће и даље право на старосну пензију остваривати с навршених 60 година живота и најмање 15 година стажа, док ће мушкарцима бити потребно 65 година и минимал-

но 15 година радног стажа.

Међутим, старосна граница за пуну пензију код жена помера се за пет година, односно с 53 на 58 године. Предвиђене су и промене у обиму неопходног радног стажа. До сада је женама за пуну пензију било неопходно 35, а мушкарцима 40 година. Сада се код жена та граница помера на 38 година, уз постепено померање за четири месеца годишње, и то почев од 2011. године па закључно до 2020. године. То би значило да ће женама у 2011. бити потребно 35 година и четири месеца, а у 2012. – 35 година и осам месеци радног стажа и тако даље за сваку наредну годину. По предложеном моделу, жене које буду одлазиле у пензију 2023. мораће да имају 38 година стажа уколико желе да примају пуну пензију. (Насијавак на сџр. 5)

БУЊЕВАЧКЕ ЛИПЕ РИЧИ

Независни синдикат просветних радника Војводине подржао је активности Буњевачке матице везане за смотру „Буњевачке липе ричи 2010“. Ово је трећа у низу активности Матице и Буњевачког кола из Суботице, а једна од активности је и наградни конкурс за ученике основних и средњих школа за радове написане на матерњем буњевачком језику. (Насијавак на сџр. 6)

ОБРАДОВИЋ УРУЧИО СВЕТОСАВСКЕ НАГРАДЕ

Министар просвете др Жарко Обрадовић уручио је 27.01.2010 светосавске награде за 15 установа, појединаца и друштва за посебан допринос развоју образовања и васпитања у Србији за 2009. годину које додељује Министарство просвете. Министар Обрадовић честитао је школску славу, и истакао да је празник Светог Саве прилика да се подсетимо универзалних вредности које је тај светитељ поставио у своје време.

Добитници награда присуствовали су централној Светосавској академији коју је на Савиндан традиционално организовало Министарство просвете у Центру „Сава“.

(Насијавак на сџр. 9)

ПУТОКАЗИ ОБРАЗОВАЊА

Сајам образовања „Путокази“, на Новосадском сајму и из године у годину потврђује афирмацију једног од важних догађаја који прате образовање у Србији, а има за циљ да ученицима и будућим студентима на једном месту пружи увид у понуду смерова, услове уписа, планове и програме образовних институција основног, средњошколског и високошколског нивоа. Сајам ће се одржати од 18. до 20. фебруара и биће место где ће појединци, институције и организације указати на новости у образовању у Србији. (Насијавак на сџр. 7)

ДЕЦЕМБАР НАПУНИО КОВЕРТЕ

Просечна зарада у Републици Србији, исплаћена у децембру 2009. године, износила је 51115. У односу на просечну зарду исплаћену у новембру 2009. године, номинално је већа за 16,4%, а реално је већа за 16,5%.

Читаоца упозоравамо да је децембар, традиционално, месец пуних коверата јер у том месецу многи послодавци исплаћују различите врсте бонуса и награда („13 плата“, „божигница“, увећање зарде из добити компанија...), па долази до једнократног скока плата у односу на претходни месец. Већ следећи месец долази отрежњење у виду пада зарда и то је присутно стално што они који прате статистичке трендове добро знају и зато податак о скоку зарда у децембру увек узимајте са резервом. (Насијавак на сџр. 10)

JOVAN SAVIĆ – IVAN JUGOVIĆ (III)

Milan Stepanović

Ponovo u diplomatskoj misiji

U decembru 1808. g. Ivan Jugović je imenovan za člana deputacije koja je upućena ruskom caru Aleksandru. Srpski izaslanici stigli su početkom januara 1809. g. u Bukurešt, odakle su otputovali u Jaši, glavnom komandujućem ruskih snaga feldmaršalu knezu Aleksandru Prozorovskom. Zbog spletki i optužbi Rodofinikina, srpskim deputatima bio je uskraćen odlazak u Peterburg, a ruski knez nije prihvatio niti podržao srpske zahteve.

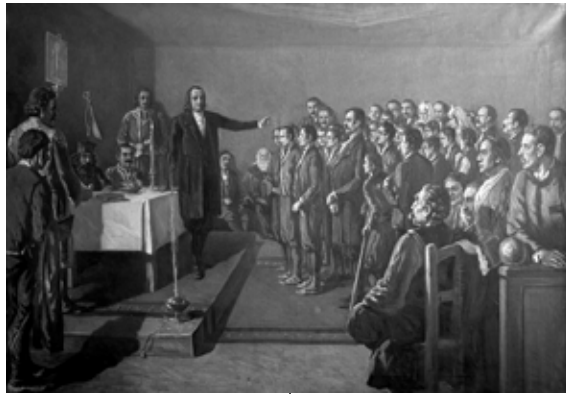
U razgovorima sa knezom Prozorovskim Jugović je uporno isticao narodne zahteve za postizanje pismenog ugovora sa Rusijom o zajedničkoj borbi protiv Turaka i političkim garancijama za srpsku samostalnost, ali je bio odbijen pod izgovorom da ovakvi zahtevi ne mogu biti *od srpskog naroda proilazeći*, budući da *narod srpski onakova namerenja nikako nije mogao ni imati, jer je, kao i svi drugi narodi, bez prosvetljenja i bez ikakva ponjatija o politici*. Posebno je Prozorovski prebacivao Jugoviću što su se Srbi usudili da sami sklapaju konvencije sa okolnim zemljama i narodima, bez saglasnosti Rusije (što je bila obična spletkarica ruskog izaslanika Rodofinikina). Najviše ga je uznemirila procena, koju je Jugović izrekao, da bi jednorodni Srbi u Bosni, Hercegovini, Crnoj Gori i Dalmaciji, sa Srbima iz Austrije želeli da se pridruže Srbima iz Srbije u borbi za oslobođenje i izbavljanje svih pravoslavnih hrišćana od Turske samo ako bi ih Rusija zaštitila od reagovanja Austrije. U prisustvu druge dvojice članova srpske misije (Pavla Popovića, člana Sovjeta, i Janićija Đurića, Karađorđevog sekretara), kojima, smatrajući ih mužicima, nije hteo ni da se obraća, knez Prozorovski je Jugovića cinično upitao čiji li će biti Carigrad kada se Srbi toliko prošire, na što mu je Jugović (po Vuku i Sarajliji) drsko odgovorio da bi po pravdi valjalo da Carigrad bude srpski jer Rusi već imaju prestonicu. Ruski knez je oštro odbio i samu pomisao mogućnosti ujedinjenja svih srpskih krajeva (*...mi ne možemo sa celom Jevropom, vas radi, u rat upuštati se...*). Na kraju, Prozorovski nije želeo da sa Jugovićem, kao predstavnikom Srbije, zaključi bilo kakav pisan ugovor, nije podržao srpske zahteve za političkom samostalnosti, već je predlagao da pod pokroviteljstvom Rusije Srbija bude vazalna podanica turske Porte i, kao najvažnije, saopštio je Jugoviću ruski stav da Srbi ne smeju ni da misle o obnavljanju i podizanju nekadašnje srpske države. Srpski istoričar Vladimir Stojančević smatra da je Jugovićeve misija u Glavnom stanu ruske Dunavske armije 1809. g. *najbolje izražavala shvatanja vrhovnog rukovodstva ustaničke Srbije, Praviteljstvujušćeg sovjeta i Karađorđa o problemu konačnog uređenja srpsko-turskih odnosa, kao i čvrstu rešenost Srba da se maksimalno angažuju u ratnim naporima te da politička nastojanja podupru vojnim naporima u obnovljenom ratovanju sa Turcima*.

Ostale su, po povratku, zapisane Jugovićeve reči ustaničkim glavarima o srpskom ophođenju prema Rusima, koje su se pokazale kao politički dalekovidne i za mnoga naredna pokolenja: *Eto kako Rusi pomažu jednovernoj i jednoplemenoj braći. Ja vas nisam odvrtao od Rusa, jer je u interesu našem stajalo, da se njih držimo i njima za pomoć da se obraćamo i da od njih pomognuti budemo; ali sam vam svakad od onog dana kad sam ja s Rusima u Vlaškoj bio, s njima govorio i u Srbiju. Andra Gavrilović, biograf srpskih velikana XIX veka, zapazio je da pravi srpski političar nije ni mogao drukčije govoriti.*

Ivan Jugović kao Karađorđev saradnik 1809–1813.

Po povratku iz Vlaške, Jugović je postavljen za predsednika beogradskog Magistrata. Kada je avgusta 1809. g. zapretila ozbiljna opasnost od ponovnog turskog osvajanja Beograda, zbog čega su ruski izaslanik Rodofinikin, vojvoda Petar Dobrnjac i još neki srpski glavari već prebegli u Austriju i Vlašku, Karađorđe se zahvaljujući muškim savetima Ivana Jugovića, kako piše Stojan Novaković, pokazao na potpunoj visini položaja. Pretpostavlja se da je Jugović i pisac Karađorđevog pisma Napoleonu (od 16. avgusta 1809. g.), koje je pisano na srpskom i latinskom jeziku, u kojem se slavi Napoleonovo oružje i delo širom zemaljske kugle i iznosi uverenje da je srpski narod dostojan zaštite jedne velike nacije.

24. februara 1810. g. Ivan Jugović je održao svoj poznat govor u Praviteljstvujušćem sovjetu. Ovaj Jugovićeve govor verovatno je najvažnije, pozudano zabeleženo, delo Ivana Jugovića, koje, kako piše Radoslav Perović, u suštini predstavlja ideološku podlogu za izgradnju nove vlasti u Srbiji, sa jasno izraženim centralističkim, monarho-apsolutističkim tendencijama, i koji je nesumnjivo poslužio Karađorđu kao teoretski oslonac... u njegovom

nešto kasnijem razračunavanju sa svojim protivnicima vojvodama. Jugovićeve programske govore ima izrazitu retoričku snagu i ubedljivost pa se, bez preterivanja, može reći kako u nekim detaljima (posebno u uvodnom delu govora) podseća na slavne proklamacije tog vremena koje su uzidane u temelje savremene demokratije – američku Deklaraciju nezavisnosti ili francusku Deklaraciju o pravima čoveka i građanina, koje je Jugović, kao vrstan pravnik i široko obrazovan čovek, koje nije bila strana ni oblast političke filozofije doba prosvetiteljstva (teorija društvenog ugovora), izgleda dobro poznavao. Politički cilj ovog Jugovićeve govora jeste snaženje Karađorđeve vrhovne vlasti i njegov konačan obračun sa osamostaljenim vojvodama i uspostavljanje dinastičkog principa, ali i vizija državnog ustrojstva zasnovanog na redu i zakonitosti, pravdi i slozi, na snažnoj centralnoj vlasti i sigurnosti svih podanika, što jemstvuje buduću državnu samobitnost Srbije. Jugovićeve govor u Praviteljstvujušćem sovjetu spada u vrhunce srpskog političkog besedništva i iskazuje na najbolji način raskošnu snagu njegovog uma i erudicije.

U proleće 1810. g. Ivan Jugović je, kao naročit Karađorđev izaslanik, boravio u Beču, gde je caru Francu čestitao udaju kćeri Marije Lujze za Napoleona, a ujedno je, zbog nezadovoljstva ruskim stavom i pomoći, ponudio, u Karađorđevu ime, formalnu vlast Austrije nad srpskim gradovima. Austrijska strana je ovu ponudu oprezno odbila. Nesumnjivo je da je Jugović Austriju video kao najbližu susednu hrišćansku silu koja je Srbiji mogla da pomogne više no udaljena Rusija. Povremeno se susretao i dopisivao sa austrijskim pograničnim predstavnicima i izveštavao ih je o događajima u ustaničkoj Srbiji. Austrijanci su tim njegovim izveštajima pridavali malo vere i smatrali su da iza njih pre stoji Jugovićeve diplomatska težnja da se stekne ili ne izgubi austrijska zaštita, no da se stvarno radi u korist bečkog dvora. Očito se u blagonaklonom Jugovićeve stavu prema Austriji mešala njegova jasna rodoljubiva namera sa političkom težnjom (u procenama austrijskog obaveštajnog majora Maretića o ljudima u srpskom ustaničkom i političkom vrhu na koje bi Austrija mogla da se osloni sem Jakova Nenadovića, Mladena Mladenovića i Cincar-Janka Popovića, označen je i Ivan Savić-Jugović, za koga je Maretić 1812. g. zapisao da je *misaon i skroman, odan Austriji i u sukobu sa rusofilima, ali da je za njegovo potpuno pridobijanje potrebna mudrost i opreznost*).

Nakon temeljne zakonske i ustavne reforme kojom je izvršena potpuna subordinacija vlasti u Srbiji, od vođa do kmeta (prema načelu Ivana Jugovića: *Ne da se svaki naučiti, ali može se naterati*), početkom 1811. g. Jugović je pri obnovi Sovjeta ponovo izabran za prvog sekretara, a nakon smrti Dositeja Obradovića postavljen je, krajem marta 1811. godine, za *početitelja prosvetljenja* (ministra prosvete). Kao počečitelj, Jugović je nastojao da utvrdi stanje osnovnih škola po Srbiji i propiše osnovne uslove i nastavne sadržaje za njihov rad, pa je u vezi s tim, u septembru 1811. godine, njegovo Počečiteljstvo razaslalo uputstvo svim nahajskim knezovima. Jugovićevo Počečiteljstvo prosvetljenja nije u punom smislu predstavljalo središnju prosvetnu i školsku vlast, već je to bila školska vlast u zametku, ali sa žustrim počečiteljem koji je želeo da njegovo Počečiteljstvo što pre postane istinska prosvetna vlast u Srbiji, a da srpska prosveta bude, po ugledu na druge napredne evropske zemlje, savremeno uređena.

***

Obrazovan i uman, ponosan i otvoren, ali nemirnog duha i bujnih ličnih i političkih strasti, Somborac Jovan Savić – Ivan Jugović, za nepunih osam godina bavljenja i boravka po ustaničkoj Srbiji, postao je uz Dositeja Obradovića najpoznatiji i najuticajniji prečanski Srbin u nacionalnoj, političkoj i prosvetnoj istoriji svog vremena.

Uz mnoge političke zasluge za svoje *otečestvo*, uloga Ivana Jugovića bila je ključna i za pokretanje Velike škole, čije duboke obrazovne korene danas baštini Univerzitet u Beogradu. Time je ovaj somborski erudita, sa istančanim osećanjem za meru nacionalnog i civilizacijskog, zabeležen i u prosvetnoj povesnici svog naroda kao trajan zadužbinar srpskog obrazovanja.

Ovaj tekst sažetak je monografije Milana Stepanovića „Jovan Savić – Ivan Jugović“, objavljene u izdanju Pedagoškog Fakulteta u Somboru, 2008. godine, povodom dva veka od osnivanja Velike škole u Beogradu i 230 godina obrazovanja učitelja u Srba.

КАКО ЈЕ ПРОПАО СОЦИЈАЛНИ ПРОГРАМ КОГА НИЈЕ НИ БИЛО

(Наставак са стр. 1)

П рича о вишковима у просвети се наставља, уосталом, као и покушаји више српских влада и ресорних министара да тај проблем реше. Српске социјално неодговорне владе су сво време уверавале представнике светских финансијских институција (ММФ и WB) да имају намеру да „загризу у киселу јабуку“ звану рационализација система образовања и успостављање одрживог образовног система уз финансирање по ученику. Нажалост, сви ти покушаји су неславно пропали, а понајвише последњи који и није имао никакву шансу на успех, јер иза њега није ни била намера да се запослени одреде за одлазак, бар засад, са сигурних радних места, нарочито ако се има у виду да, уствари, ако оду из „сигурне луке“ као што је тренутно просвета и немају куд да оду, сем у превремену пензију или на службу за незапослене, где губе одређена права која им даје закон за случај незапослености.

Прва рационализација извршена у време министровања Слободана Вуксановића резултирала је, крајем 2005. године, одласком око 4.500 запослених, након чега се број запослених у образовању није смањило, већ насупротив очекивањима, повећао за још неколико стотина. У то време тадашња влада је у Меморандуму о буџету навела вишкове од око 9.000 запослених у просвети, а тадашњи помоћник министра просвете задужен за финансије Славко Каравидић, изашао са цифром од 12.000 људи који треба да напусте делатност. После овог неуспешног покушаја да се образовање учини рационалнијим, било је јасно да су паре неповратно бачене, а ефекти изостали. Међутим, у то време још је била актуелна државна распродаја „породичног сребра“ у виду прихода од приватизације здравих компанија које су доносиле новац у Приватизациони фонд и буџет Републике, па никог, стога, није заболела глава, јер су знали да ће они, бар код оних који су отишли, створити осећај задовољства, додуше, и горак укус неправде код преосталих просветних радника који су са правом очекивали да ће у неком другом, или наредном кругу рационализације и они добити исту или сличну количину новца, тим пре што је Влада била широке руке када су у питању биле отпремнине јавних и иних државних компанија и предузећа, међу којима је било и хроничних губиташа.

Међу отишлима тада су били људи којима је недостајало година или две дана до пензије, што су премостили боравком на НСЗ или су већ имали не само један, већ и оба (односно све) услове за одлазак у пензију, а забележени су се случајеви да су појединци из пензије враћали су се у школу, добијали одељења, а затим са отпремнинама поново отишли у пензију. Због тог безакоња нико није кажњен, иако је било јасно да су у свему томе суделовали поједини директори и наравно начелници школских управа који су то и аминували, иако су знали све ове наведене чињенице. И тада је Министарство тврдило да ће се места са којих су запослени отишли морати угасити, али се то, наравно, није ни десило и уследило је повећање броја запослених од неколико стотина нових људи.

Рационализација (мреже школа и броја одељења) је била и у то време главна тема тадашњег министра просвете, али очигледно неореализована све до дана данашњег. Тадашњи министар финансија, а данашњи министар економије био је широке руке и запослени су могли да бирају између три опције: за 20% увећаног дела онога што им даје Закон о раду, да узму тадашњих 10 просечних зарада уколико имају више од 10 година стажа или да добију новчану накнаду од 100 евра по години стажа. И не само то – тада су синдикати и преговарачи, међу којима је био и потписник ових редова, обезбедили знатне повишице и за оне који су остали да раде у просвети. Биле су то понуде, како сам написао, које се не одбијају.

Уследио је и други круг рационализације вишкова, који се првенствено односио на оне који су дужи период били на боловању, па самим тиме нису били ни у функцији образовног система. Стимулативним отпремнинама помогло се овим људима да раскину радни однос, а да се на њихова радна места приме нови извршиоци. По том основу отишло је још око 600 просветних радника који су добили, као и њихове колеге које су отишле крајем 2005., (а исплаћене у јануару 2006.) и до 5.000 евра. Наравно да је и овде било злоупотреба, јер су и неки „здрави и прави“ проглашени болеснима и са отпремнинама отишли из просвете. Забележено је да су, због изостанка санкција према оним директорима и начелницима школских управа који су злоупотребили социјални програм, нагло порасли апетити једне групе запослених у просвети, који су због директне и коректне примене упутства министра тужили „своје“ директоре, јер нису оне који и нису могли бити предмет програма пустили да узму отпремнину која им није, уосталом, ни припадала. Али, како је знано да се људи поводе и за лошим примерима,

они су сматрали да је то и њихово право. Подсећамо да тада, уосталом као и сад, једна категорија запослених није могла бити предмет одласка, чак и онда ако је испуњавала услове из социјалног програма. То су првенствено били: наставници математике, физике, енглеског – јер их ни тада, као уосталом ни данас, није имао ко да замени.

Трећи круг уследио је након пуне 4 године и почео је, како министар воли да каже, „економско-социјалним“ програмом, а у последње време, користи и крилатицу „социјално-економским“ програмом, иако закон препознаје само социјални програм, и то крајем 2009., односно на почетку 2010. године. Иза овога „социјалног“ програма и није било намере да се стимулативним отпремнинама један број запослених приволи да напусти своја радна места, већ је постојала намера министра да без стимулативне отпремнине отпусти један број запослених, користећи се нејасним упутствима и притисцима, те није ни чудно да је „економско-социјални“ програм доживео крах. Додуше и министар га је у својим дописима преформулисао у „Процедуру рационализације и смањења броја запослених у основним и средњим школама“.

Циљна група били су запослени који имају један од услова за одлазак у пензију, а који не морају и да оду у пензију. Таквих је људи у просвети око 3.500, што би уз још напавирчених петстотинак других испунило планирану квоту од 4.000 запослених у просвети који би отишли са својих радних места. У првој варијанти била је идеја да се на та места не доводе нови извршиоци, већ да се места попуне са наставницима из других школа у општини, граду, односно школској управи са непуним нормама. Иако су услови били неповољни, мањи од оних које су тражили синдикати, а апсолутно лошији од првог социјалног програма, у том моменту постојао је знатан интерес запослених да ипак напусте просвету, тим пре што им је „над главама“ претња звана Закон о ПИО. Авај, на све то огласила се и министарка финансија, која је захтевала, а министар просвете одмах и прихватио, да се на места са којих запослени оду не могу примати нови људи, а нити се слободни часови, односно послови могу прерасподелити на постојеће кадрове. Тиме је задан коначан ударак „социјално-економском“ програму и анкета која је окончана 05.02.2010., а затим послата Министарству просвете, показала је да од 3.500 до 4.000 људи по октроисаним критеријумима има свега (две)стотинак људи који би могли напустити просвету, међу њима најмање просветних радника.

Посебно огорчени, али на просветне раднике који неће да оду и без отпремнина у неизвесности или у превремену (дакле и мању) пензију, били су „репрезентативни“ синдикалци из СОС-а који су и родоначелници идеје да се циљна група потражи међу онима који имају један од услова за одлазак у пензију. Овај синдикат је сво време подржавао министра, за разлику од других који су пре или нешто касније ипак напустили све договоре око „социјалног“ програма, пошто им је било јасно да од њихових захтева министар нема намеру да испуни ни минимум. У интервјуу у војвођанским гласилима,

„легендарни“ Јово Гаврић, који испуњава све услове, али му не пада на памет да и он оде у пензију, каже за просветне раднике који не желе још једном да буду преварени и обманути, да су „они проблем јер неће да оду у пензију“.

Што се тиче нашег синдиката, ми смо се поодвамо децидно изјаснили да не прихватамо никакав социјални програм који нема у себи стимулативну компоненту, односно који запосленима нуди више него што им је дато Законом о раду (најмање по трећину плате за сваку навршену годину стажа). Наравно, министров „социјално-економски“ програм то сигурно није. Министар сада налази кривце у директорима и синдикатима, тврдећи да нису добро објаснили и да је зато програм доживео фијаско. Много ближе истини је тврђења да су се запослени овај пут врло добро информисали и да управо стога није било већег интереса за одлазак из система образовања.

Како министар и даље тврди да „рационализација није доведена у питање“ јасно је да ће он сада (по)гурати, како је и рекао, „план Б“. Очигледно је да министар сада има намеру да „ђоном“ решава питање вишкова, односно да увођењем ригидних правилника о цени услуга у школама и Правилника о норми наставника и запослених прекроји важеће нормативе, чиме би се сигурно један број запослених довео у позицију наставника или радника са непуним нормом, па самим тиме и ослободио један број радних места. Било како било, рокови за доношење ових правилника, а нарочито критеријума за мрежу школа истичу средином марта, па их ускоро можемо имати и на столу. Претходни огледни примерци нас уверавају да ће Министарство управо ићи на погоршавање тих услова, што другим речима значи – опет много посла за синдикат(е).

проф. Хаџи Здравко М. Ковач
генерални секретар НСПРВ и СрпС

JEDNO NAPISAO, DRUGO GOVORIO, A ŠTA MISLI SAMO DRAGI BOG ZNA!

Potpuna zbrka u (ne)postojećem socijalnom programu za rešavanje viškova u osnovnim i srednjim školama

(Nastavak sa str. 1)

Ministar prosvete, dr Žarko Obradović, kao da se namerno trudio da unese zabunu u, sada već jasno, nepostojeći socijalni program za rešavanje viškova u školama, odnosno „Proceduru racionalizacije i smanjenja broja zaposlenih u osnovnim i srednjim školama“ ili, kako je to nazvano u sindikalnoj javnosti: „Socijalno-ekonomski program“, ma šta god to značilo. Nakon poslednjih pregovora sa Ministarstvom od četvrtka 28.01.2010. - naše saopštenje od 29.01.2010., gde smo i konstatovali da je de facto Ministarstvo priznalo da i nema nikakav plan, bilo je jasno da ministarstvo pokušava na bilo koji način da smanji broj izvršilaca, a da ga pri tome to ništa i ne košta.

Tada nas je pomoćnik ministra, g-din Kostić uveravao da će Ministarstvo smanjenje obračunskih radnika naći u postupku da se jednom broju zainteresovanih za „dobrovoljni prestanak radnog odnosa, uz stimulativne otpremnine“ omogućiti odlazak, a da se njihova norma i poslovi preraspodele na one koji trenutno nemaju punu normu, iako je to, ustvari, suprotno onom što je traženo iz Ministarstva finansija – da se radna mesta sa kojih su zaposleni otišli po ovoj Proceduri gase. Ovaj način je, iako i nije potpuno korektan, pružao kakvu-takvu nadu da se jedan broj obračunskih koeficijentata smanji, a jedan broj zainteresovanih napusti delatnost i relaksira planirani budžet.

Međutim, desilo se nešto potpuno suprotno, a to je i vidljivo iz dopisa ministra prosvete, broj 112-01-18/2010-02 od 25.01.2010.g. (doduše, postoji još jedan dopis sa istim protokolarnim brojem, ali sa datumom od 13.01.2010.g. i u kome je sadržana ideja koja je sve vreme „bila na stolu“ u vreme pregovora sa sindikatima, a u kome se nalaze da je „neophodno izvršiti raspoređivanje između postojećih kadrova na nivou škole, opštine, grada ili školske uprave“), gde ministar načelnicima školskih uprava i direktorima škola imperativno nalaze da „ne mogu vršiti prijem novih zaposlenih“, te da se „radno mesto ukida konačnošću Rešenja o prestanku radnog odnosa zaposlenog koji se izjasnio za prestanak“, kao i da se „ne vrši raspoređivanje između postojećih kadrova“.

Elem, dok se jednom tvrdi da će se mesta otišlih radnika popuniti sa onima koji u školi ili školskoj upravi imaju nepunu normu, dakle preuzimanjem u delu ili celosti, u drugom dopisu se to potpuno negira, jer ne postoji način da se ukinu radna mesta, pa makar ona bila i na nepunu normu (što je i najčešći slučaj u manjim školama, pa čak i u onima srednje veličine, gde punu normu uglavnom imaju nastavnici srpskog jezika i matematike), a da se pri tome ne dovedu na ta mesta i na te delove norme zaposleni iz drugih škola, naravno ako imaju nepunu normu u „matičnoj“ školi. U suprotnom bi došlo do onemogućavanja odvijanja

redovne delatnosti škole, a što sasvim sigurno nikom nije ni bio cilj.

Sindikati se juče obratili Ministarstvu, kako bi se situacija razjasnila, jer je ministar već tokom vikenda sam demantovao ono što je i potpisao u spornom dopisu od 25.01.2010.g. Naime, on je na više mesta ponovio, a to su preneli i mediji, da su „svim zaposlenim i onima koji su stekli uslove (valjda jedan od uslova za penziju), ponudili otpremnine, a uslov za dobijanje (stimulativne otpremnine) je da se ukida to radno mesto, a fond časova prelazi na druge zaposlene?!“ Kako je to ministar lepo pojasnio, sada više nikom i nije ništa jasno, ukoliko mu je ikad to i bilo! Stoga će sindikat u skladu sa Posebnim kolektivnim ugovorom, član 5., zatražiti hitne sastanke sa načelnicima školskih uprava i aktivima direktora kako bi zajednički razmotrili liste zaposlenih koji će se u anketi (i pored totalne zbrke) izjasniti za odlazak iz prosvete (rok je 5. odnosno 8. februar 2010.), kako bi u potpunosti zaštitili interes ove kategorije zaposlenih i kako im se ne bi desilo nešto nepredviđeno i neočekivano, a što je vrlo izvesno u ovom programiranom haosu, koga je upravo iniciralo Ministarstvo, nepoštujući redosled poteza i povlačeći ishitrene poteze, a da prethodno nije uradilo ono što je bilo neophodno – donelo pravilnike o ceni usluga u školama (rok ističe 09.03.2010.), kriterijume za mrežu škola (rok ističe takode 09.03.2010.), pravilnike o normi nastavnika i drugih zaposlenih i drugih potrebnih podzakonskih akata. Na sve ovo treba još dodati i činjenicu da većina JLS nije ništa uradila po pitanju racionalizacije, mreže osnovnih škola i vrtića, tako da od sveg ovog posla najverovatnije neće biti mnogo koristi, školska godina će se okončati, nekoliko stotina ljudi će napustiti delatnost, ali to sasvim izvesno nije stvaranje održivog i racionalnog obrazovnog sistema, te će posao „sređivanja kuće“ pre ili posle morati na dnevni red sa ovim ili nekim drugim ministrom – sasvim je svejedno! U protivnom, sistem će se urušiti sam od sebe.

Napominjemo da ni jedan sindikat nije prihvatio „socijalni program“. Naravno, jasno je – jer njega i nema, što, opet, ne znači da Ministarstvo neće pokušavati da izvrši racionalizaciju i smanjenje broja zaposlenih, jer je to obećanje i obaveza Vlade Republike Srbije, dato MMF-u, u sklopu rešavanja viškova u javnim službama i državnim organima i lokalnoj samoupravi.

ALIBI ZA PROPAO PLAN REŠAVANJA VIŠKOVA U ŠKOLAMA

Od utorka, 09.02.2010.g., kada su konsolidovani svi pojedinačni pristigli anketni upitnici o zainteresovanim zaposlenim u prosveti za dobrovoljni odlazak uz „stimulativne“ otpremnine, svima je potpuno jasno ono što smo svo vreme i tvrdili, a to je da je takva racionalizacija unapred osuđena na propast, i to izvesnije nego li što je to bilo sa prvom racionalizacijom – racionalizacijom broja odeljenja. Naime, iako su ministar prosvete i njegovi saradnici tvrdili da će, na ovaj način, broj izvršilaca biti smanjen za oko 4.000 ljudi, sad se vidi da je taj plan realizovan sa manje od 1%, jer su se od ciljane grupe (zaposlenih sa jednim od uslova za penziju) prijavila svega 32 lica. Tom broju treba još dodati 178 onih koji će svoje radno mesto ustupiti za po 200 evra po godini staža i posao potražiti negde drugde. Kako se ta mesta gase, pitanje je zašto i kako su bila sakrivena 01. septembra i ko su ti direktori koji tada nisu te radnike proglasili radnicima za čijim radom prestaje potreba (tehnološkim viškovima) i naravno, ko su načelnici koji su priznali te radnike u cenusu, ako su ta radna mesta višak.

U intervjuu javnom servisu (RTS), datom u sredu ujutro, desna ruka ministra Obradovića, Zoran Kostić, koji nije samo pomoćnik ministra, već je i zadužen za inspeksijske i nadzorne poslove i školske uprave je izjavio da je ministarstvo „do cifara (za otpremnine) došlo zajedno sa sindikatima“, što apsolutno ne odgovara istini, jer je opšte poznato da je jedino Sindikat obrazovanja (SOS) saopštio da je postigao dogovor sa Ministarstvom, a da su se svi drugi sindikati izjasnili protiv „socijalnog programa“. Što si tiče našeg sindikata, mi smo od početka bili decidni da se onima koji eventualno žele da napuste svoja radna mesta mora obezbediti znatno više od onoga što im i inače nudi Zakon o radu, a ne da uz pomoć nekorektnih sindikata budu obmanuti i još jednom „žedni prevedeni preko vode“. Ovaj put izgleda da su sindikati pravilno informisali prosvetnu javnost, te da je upravo stoga izostao očekivani masovni odlazak iz delatnosti, iako je ministar i dalje uporan u tvrdnji da „zaposleni nisu bili dovoljno informisani“ o „socijalno-ekonomskom programu“.

Epilog je da će Ministarstvo okončati školsku godinu sa više zaposlenih nego u prethodnoj, o čemu smo pisali u vreme donošenja

budžeta, kada je Ministarstvo prosvete planiralo veći broj izvršilaca nego u prethodnoj godini. Obe racionalizacije - i po osnovu spajanja odeljenja i po dobrovoljnom odlasku viškova nisu dale efekat koji bi anulirao nove izvršioce, tako da ćemo umesto smanjenja imati povećanje broja izvršilaca, od čega najviše upravo u osnovnim školama.

Iskustva nas uče da će ministar najverovatnije svoju odgovornost prebaciti na nekog nižeg činovnika, jer dosad i nije zabeleženo da su oni koji su donosili krupne, ali pogrešne, odluke ikada za to i snosili sankciju. Jedan od dobrih i poučnih primera je i nekadašnji prvi i drugi krug racionalizacije (iz 2005-2006), kada ni 4.500 otišlih nije donelo smanjenje već povećanje broja zaposlenih za oko 500. Samim tim, ovogodišnje povećanje za oko 2.000 ljudi je samo duplo manji promašaj, ako gledamo jezikom brojki. Ali ako to gledamo po efektima u budžetu, pitanje je kako, može li se i ko će sanirati ovaj promašaj. Obradović je zasad opet poturio Kostića, uostalom, kao što je činio i nakon promašaja zvanog „pandemija gripa“, kad je shvatio da ni nje, kao i uostalom ni socijalnog programa, nema.

Dok se čelni ljudi SOS-a ljute na, kako reče Jovo Gavrić, pokrajinski lider ovog sindikata, „problematične prosvetare koji mogu, a neće da odu u penziju, već će da čekaju još dve godine“, ministar ide korak dalje, pa im unapred, za svaki slučaj, preti „planom B“ ili, kako reče, za „Večernje novosti“: „novom akcijom, odnosno novim selektivnim pravilnicima o ceni usluga, normi nastavnika i kriterijumima za mrežu škola, koje bi trebale učiniti sistem racionalnijim i primerenijim finansiranju po učeniku, kad već to nije moglo prvim i drugim krugom racionalizacije (smanjivanjem broja odeljenja i broja zaposlenih). Kako će ovaj posao biti realizovan ostaje da se vidi jer kriterijumi su posao ministra, a mreža osnovnih škola i vrtića JLS, od kojih gotovo da i nema one JLS koja je spremna za ovaj ružan posao koji neminovno vodi do gašenja jednog broja škola, a svakako do gubitka znatnog broja radnih mesta. U svakom slučaju, opet će biti mnogo posla za sindikate zaposlenih u prosveti.

prof. Hadži Zdravko M. Kovač
generalni sekretar NSPRV i Srps

ЖЕНЕ ЋЕ РАДИТИ ПЕТ ГОДИНА ДУЖЕ

• Нов Закон о ПИО у завршној фази • Тренутно држава издваја 46,1 % за дотације Фонду ПИО или 13% БДП (ММФ тражи смањење на 10% БДП), а за просвету срамотних 3,3% БДП
(Наставак са стр. 1)

Добровољни одласци из просвете, уз „стимулативне“ отпремнине у коме је Министарство као циљну групу препознало управо оне који имају један од услова за одлазак у пензију и како је, такође, Министарство, са истеком протекле године, већ „спаковало“ један број посленика у образовању у пензије, поново су актуелизовали питање избора времена за одлазак у заслужену мировину. Наравно, само до тренутка док законодавна власт и не усвоји коначан облик Закона о ПИО, који је управо уобличен и у коме се предвиђају нова решења у склопу свеобухватне реформе пензијског и инвалидског осигурања, а између осталог, и питање старосне границе за одлазак у пензију, породичне пензије и онога што је круцијално - фазомне формуле за обрачун помињање припадности.

Нови Закон подићи ће не само старосну границу за одлазак у пензију и право на стицање породичне пензије, већ има намеру да „скреше“ и бенефициране припадности већег броја досад привилегованих занимања (запослених у војсци, полицији, БИА, балерина, запослених на железници, рудницима, ливницама...). Законодавац, иначе, нема намеру да задира у стечена права, тако да ће се одредбе новог Закона о ПИО односити само на будуће пензионере.

Садашње пензионере ипак очекује (у првој варијанти) измењен начин обрачуна пензија од наредне године, по коме би се општи бод за обрачун пензије израчунавао по тзв. швајцарској формули (50% са растом зарада, а 50% са трошковима живота). Постоји и други предлог, а то је да поменути бод буде везан искључиво за раст трошкова живота и раст БДП, и то уколико БДП порасте изнад 4%, што је, уствари, знатно неповољније за кориснике пензија. Али, наравно, избор неће зависити од њихове жеље, него од воље Владе. Уколико би се примењивала ова друга формула, то би неминовно значило смањење пензија у односу на просечне плате, тако да би, његовом непосредном применом, пензије са садашњих, односно, боље речено прошлогодишњих 70% у односу на зараду, пале чак и испод 40% од последње зараде и то у периоду од 15 година.

Оно што највише занима наше времешније

чланове је када, односно са колико година отићи у пензију. Иако је „вечни“ председник Управног одбора ПИО фонда, а данас потпредседник „социјално одговорне“ владе и лидер ПУПС-а тврдио да изједначавања година живота за жене и мушкарце неће ни бити, радна група је управо предложила изједначавање старосне границе за оба пола (али као једну од алтернатива). Бар засад. Та магична граница је и даље 65 година. Друга алтернатива је да остане садашња добна граница од 60 година за жене, уколико тај услов буде озакоњен, одлазиле у пуну пензију са 38 година стажа и 58 година живота). У сваком случају жене ће платити цех родној неравноправности - и у једној и у другој варијанти чека их одложени одлазак у заслужену пензију. До овог скока ипак неће доћи одједном, већ је намера законопредлагача да се граница „гура“ на више, годишње по 4 месеца и све то тако до 2023. године, када се стигне до помињаног услова од 38 година стажа осигурања и 58 година живота).

Што се тиче подгачке листе бенефицираних занимања, Закон ће се односити само на нове пензионере, а не и оне који су већ са бенефиција-

ма и стекли право на пензионисање. За сада се на списку нашло 36 различитих занимања која треба да прођу ревизију, а коначну реч ће дати Правилник који ће и дефинисати коме припада бенефиција од 2, 4 или 6 месеци на годину дана и за која занимања. „На удару“ ће се наћи првенствено административни радници у полицији, војсци и сл. који су досад имали бенефицирани стаж (!), а за друге категорије предвиђа се снижавање нивоа бенефицираног дела стажа.

У процедури која следи очекује се давање мишљења послодавачких и пензионерских организација, као и стручних служби Министарства рада и социјалне политике. Затим ће Нацрт на Социјално-економски савет, а следећа инстанца је Влада Србије. Тек након тога, када га Влада усвоји, предлог Закона ће се наћи у скупштинској процедури. С обзиром на притиске, првенствено ММФ-а и условавања међународних монетарних институција да се заврши реформа пензијског и инвалидског осигурања, очекујемо да се посао заврши већ почетком фебруара.

Шта то значи за колеге у професији? Вероватно само једно – тиме што су могли, а нису искористили могућност одласка до 31.12.2009., односно до ступања на снагу новог Закона, само су себи умањили износ пензије и показали да је ипак истинита она стара „Ко не плати на мосту, платиће на ћуприји“, а да је „социјално одговорна“ влада куповала време, како би је, бар будући, пензионери мање коштали, за разлику од „стари“ пензионера, који, ионако осиромашени и исувише бедни, и поред тога представљају превелик терет за буџет Републике.

Према најавама стручне јавности, очекује се да би нови Закон могао да се примењује већ у првој половини ове године, а не од јануара 2011. године, како је најављивао лидер ПУПС-а. Међутим, како је у свему омануо, није чудно ни што је што се тиче рока примене Закона. О свим новим информацијама правомерно ћемо Вас обавештавати, а по доношењу Закона организовати за руководство и активисте семинаре о примени права из новог Закона о ПИО.

проф. Хаџи Здравко М. Ковач
генерални секретар НСПРВ и СрпС

Година одласка у пензију	Поитребне године стажа	Поитребне године живота
2011.	35 и 4 месеца	53 и 4 месеца
2012.	35 и 8 месеци	53 и 8 месеци
2013.	36	54
2014.	36 и 4 месеца	54 и 4 месеца
2015.	36 и 8 месеци	54 и 8 месеци
2016.	37	55
2017.	37 и 4 месеца	55 и 4 месеца
2018.	37 и 8 месеци	55 и 8 месеци
2019.	38	56
2020.	38	56 и 6 месеци
2021.	38	57
2022.	38	57 и 6 месеци
2023.	38	58

БИВШИ СЕКРЕТАРИ ПРИВИЛЕГОВАНИ

Уставни суд пресудио да је у случају распоређивања бивших секретара (без одговарајуће стручне спреме) на место административно-техничког радника повређено право о доступности свих радних места

Прописивање оспореним Анексом Правилника да послове административно-техничког секретара може обављати само ранији секретар Школе, повређено је Уставом зајамчено право запослених о доступности свих радних места под једнаким условима, као и Закон о раду, према којем се правилником о организацији и систематизацији послова утврђују врста послова, врста и степен стручне спреме и други посебни услови за рад на тим пословима, а који нису противно закону, оспореним актом утврђени за наведене послове.

Уставни суд (Одлука Уставног суда Србије, број ИУ-59/2007 од 19. фебруара 2009) је, у спроведеном поступку, утврдио да је Анексом Правилника о организацији и систематизацији радних места Основне школе „Вук Караџић“ у Кладници, број 456 од 21. децембра 2006. године, систематизовани су послови административно-техничког радника. Као услов за обављање

наведених послова предвиђено је да ове послове може обављати само бивши секретар школе који је послове секретара обављао до 31. августа 2006. године, јер није поседовао одговарајућу стручну спрему (VII степен).

Уставом Републике Србије утврђено је: да се јамчи право на рад, у складу са законом, да свако има право на слободан избор рада и да су свима под једнаким условима доступна сва радна места (члан 60. ст. 1 до 3); да Република Србија обезбеђује систем у области радних односа и систем јавних служби (члан 97. тач. 8 и 10); да Република Србија, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе могу оснивати јавне службе, као и да се делатности и послови због којих се оснивају јавне службе, њихово уређење и рад прописује законом (члан 137. ст. 4. и 5).

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05 и 61/05), који се сходно примењује на права, обавезе и одговорности запослених у установи, у

које спада и школа, прописано је да се правилником о организацији и систематизацији послова утврђују организациони делови код послодавца, врста послова, врста и степен стручне спреме и други посебни услови за рад на тим пословима, као и да правилник доноси директор (члан 24. ст. 3. и 4).

Полазећи од изложеног, Уставни суд је оценио да је доносилац акта, предвиђајући оспореним Анексом Правилника да послове административно-техничког секретара може обављати само ранији секретар Школе, повредио Уставом гарантовано право запослених о доступности свих радних места под једнаким условима из члана 60. Устава, као и одредбе члана 24. ст. 3 и 4. Закона о раду, према којима се правилником о организацији и систематизацији послова утврђују врста послова, врста и степен стручне спреме и други посебни услови за рад на тим пословима, а који нису противно закону, оспореним актом утврђени за наведене послове.

NEĆE DA POVEĆAJU NI ONAKO BEDAN MINIMALAC

Poslodavci opet protiv
(Nastavak sa str. 1)

Iako smo u našem dopisu od 14.01. ove godine najavili, doduše veoma oprezno, da postoji mogućnost da se minimalna zarada za narednih šest meseci uveća, kako stvari stoje, od tog očekivanja neće biti ništa. Unija poslodavaca Srbije (UPS) je izjavila da „povećanja minimalca neće biti, jer bi to povećanje u ovom trenutku bilo neopravdano“. Pri tome su ovaj stav potkrepili brojnim negativnim pokazateljima iz statistike i realnog poslovanja poput značajnog pada od 2,9% BDP, 12,6% pada industrijske proizvodnje, smanjenja broja zaposlenih za gotovo 100.000, blokadom računa čak 70.000 preduzeća, kao i činjenicom da je svako treće preduzeće (od preostalih 39.500) nelikvidno. Uz sve ovo, neto plate u privredi (bez javnog sektora i javnih preduzeća) manje su u proseku za 8,6%.

Januar 2005. god.	38,50 dinara	6.699,00 dinara
Jul 2005. god.	41,00 dinara	7.134,00 dinara
Januar 2006. god.	46,00 dinara	8.004,00 dinara
Jul 2006. god.	49,00 dinara	8.526,00 dinara
Januar 2007. god.	55,00 dinara	9.570,00 dinara
Jul 2007. god.	63,50 dinara	11.049,00 dinara
Januar 2008. god.	70,00 dinara	12.180,00 dinara
Jul 2008. god.	78,00 dinara	13.572,00 dinara
Januar 2009. god.	87,00 dinara	15.138,00 dinara
Jul 2009. god.	87,00 dinara	15.138,00 dinara
Januar 2010. god.	87,00 dinara	15.138,00 dinara

Sindikat prihvata ove argumente, ali istovremeno i ovaj put podseća da je možda tačna konstatacija da je za deo poslodavaca i sadašnja minimalna cena rada (87 dinara po radnom satu) (pre) velik teret, ali da ima i onih koji se neopravdano bogate sa leđa radnika, a da istovremeno zakidaju

te iste radnike, kao i da je ova cena nepromenjena već godinu dana. Podsećamo i da je prilika da se minimalac uveća propuštena u julu 2009. i da ni tad nije promenjena, a kako stvari stoje radnici bi trebali biti presrećni što imaju u Zakonu ugrađen mehanizam da se ona ne može smanjivati (član 112. Zakona o radu).

Iako svi učesnici socijalnog dijaloga u dužem periodu osporavaju upravo UPS (uz svakako nereprezentativan UGS „Nezavisnost“), ovaj rigidan stav srpskih gazda olako i nekritički prihvata i sama Vlada Republike Srbije kao najveći poslodavac u državi, ali i brojni menadžmenti i lokalne samouprave u „svojim“ javnim i komunalnim preduzećima koje ne podižu i onako bednu minimalnu zaradu, a da za to takođe imaju utemeljenje u Zakonu o radu i Kolektivnom ugovoru, jer se „pri utvrđivanju minimalne zarade polazi naročito od troškova života, kretanja prosečne zarade u Republici, egzistencijalnih i socijalni potreba zaposlenih i njegove porodice, stope nezaposlenosti i kretanja zaposlenosti na tržištu rada“, kako glasi stav 3. pomenutog 112. člana ZOR. Vlada Republike Srbije, a i pojedina ministarstva, naravno i dalje krše odredbu o minimalcu jer je cenu rada (osnovicu za obračun i isplatu plata) utvrdilo u manjem iznosu od onoga koji bi u proizvodnju sa koeficijentom za obračun i isplatu plata dosegao garantovani minimalac.

Potpuno je druga priča da li se od takvog minimalca (15312 dinara, odnosno 158 evra) uopšte može i (pre)živeti. Minimalac koji dobijaju, ako dobijaju, srpski radnici, jedino je u regionu niži u Crnoj Gori (55 evra), Albaniji (135 evra) i Rumuniji (146 evra). Radnici u Hrvatskoj imaju minimalac od 384 evra, u Češkoj 312 evra, Poljskoj 300 evra, Slovačkoj 295 evra, Estoniji 278 evra, Litvaniji 231 evra... Pri tome su prosečne (neto) plate u Srbiji najniže u regionu (329 evra) dok su u Makedoniji (330,83 evra), BiH (394,5 evra), Crnoj Gori (456 evra), Hrvatskoj (724,13 evra) i u Slo-

Većina na suvom hlebu

Minimalac je nužno povećavati jer ga prima sve veći broj zaposlenih, ali i nezaposlenih. Naime, u uslovima ekonomske krize velik broj poslodavaca u Srbiji pribegava zakonskoj mogućnosti uvođenja minimalne zarade za sve zaposlene na određen period, tako da se već sada procenjuje da oko pola miliona radnika prima minimalac. Zatim, novim Zakonom o nezaposlenosti naknada za nezaposlena lica se, osim što je skraćen vremenski period prava korišćenja, umesto za lični prosek, vezuje za minimalnu zaradu. Podsećaju sindikalci i na to da su oni zbog krize odustali od primene Opšteg kolektivnog ugovora te ne bi bilo „pošteno“ da se zaposleni oštete kroz zadržavanje minimalne zarade na istom nivou cele godine. Na kraju, minimalna zarada je niža od minimalne potrošačke korpe za 31,42 odsto, što samo po sebi sve govori.

veniji (935,11 evra). Pošto je i nacionalna valuta u prethodnoj godini oslabila za 15,4%, to je dodatno narušilo ionako slab standard i kupovnu moć građana i zaposlenih, a možda je i to argument u prilog povećanja minimalca ili pronalaska drugog rešenja za materijalni položaj zaposlenih. Sva pravdanja o potrebi zamrzavanja zarada zaposlenih u javnim službama ili službama budžetskih korisnika pala su u vodu onog trenutka kada je resorni ministar popustio pred učenama inače miljenika sistema iz EPS-a, TENT-a i drugih.

Ukoliko se ne uvede disciplina u ove finansije i uspostavi korektan odnos jednak prema svima, jedino što preostaje Sindikatu jeste da pozove na građansku neposlušnost u kombinaciji sa drugim sredstvima sindikalne borbe.

prof. Hadži Zdravko M. Kovač

TREĆA SMOTRA „BUNJEVAČKE LIPE RIČI“

Nezavisni sindikat prosvetnih radnika Vojvodine, koji i sam tokom godine, u više navrata, organizuje aktivnosti na promociji univerzalnih ljudskih i građanskih prava i sloboda i učestvuje u globalnim akcijama sa refleksom na lokalne teme, prihvataje je da podrži aktivnosti Bunjevačke matice vezane za smotru „Bunjevačke lipe riči 2010“. Ovo je treća u nizu aktivnosti Matice i Bunjevačkog kola iz Subotice, a jedna od aktivnosti je i nagradni konkurs za učenike osnovnih i srednjih škola za radove napisane na maternjem bunjevačkom jeziku.

Broj radova je ograničen na najviše do tri po jednom učesniku konkursa, a tema je slobodna. Učenici mogu konkurisati sa radovima, bilo u prozi ili u stihu, u svim dozvoljenim književnim formama. Konkurs je otvoren do 30. aprila. Najbolji radovi biće nagrađeni u sklopu svečane priredbe u prostorijama Bunjevačke matice u Subotici, ulica Korzo 8, 15. maja 2010.g. sa početkom u 11 časova. Organizatori će tom prilikom najboljima i najoriginalnijim radovima koji će biti razvrstani po uzrastu i formi, uručiti prigodne nagrade. Svi nagrađeni radovi po bilo kom kriterijumu biće objavljeni, odnosno odštampani u zborniku „Bunjevačka lipa rič“.

Radove možete dostaviti na adresu: „Bunjevačka matica“, 24000 Subotica, Korzo 8 ili „Bunjevačko kolo“, 25000 Sombor, Staparski put 10, u pisanoj formi sa sledećim podacima: Ime i prezime učenika, naziv škole i razred, adresa stanovanja i kontakt telefon.

NSPRV je poziv za učešće na konkursu objavio i na svom sajtu i u Informatoru za mesec februar 2010, a namerava i da jednog od učesnika nagradi. Time sindikat vojvodanskih učitelja na delu pokazuje da se zalaze za negovanje tradicija i da poštuje one koji stvaraju na svom maternjem jeziku. Za sve potrebne informacije možete se direktno obratiti i na „Bunjevačku maticu“, tel: 024/557-213 (kontakt osoba: Ivan Sedlak) ili na „Bunjevačko kolo“, tel: 025/449-175 (kontakt osoba: Ružica Parčetić).

LICENCE ZA DIREKTORE

Novi Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja predviđa obavezu polaganja ispita za dobijanje licence, odnosno dozvole za rad za sve rukovodioce obrazovnih ustanova, bez obzira na to kada su izabrani. Željka Knežević, sekretar Ministarstva prosvete, kaže da zakon daje mogućnost i potencijalnim kandidatima za direktora, koji ispunjavaju ostale uslove, da polažu ispit za dobijanje licence, tako da će u trenutku raspisivanja konkursa za ovo mesto, konkurencija biti veća. „Komisija koju je oformio ministar prosvete počela je izradu pravilnika koji će preciznije definisati program obuke u skladu sa standardima kompetencija direktora, program ispita i način i postupak polaganja tog ispita. Biće utvrđen i sastav i način rada komisije pred kojom se polaže ispit za direktora, sadržina i izgled obrasca licence za direktora, kao i sadržaj i način vođenja registra izdatih licenci za direktora. Uspostavljanjem tog registra biće moguće u svakom trenutku videti koliko direktora ima položen ispit, ali i da li je nekome licenca oduzeta“ - objašnjava Kneževićeva. Ona dodaje da trajanje licence nije ograničeno, ali da se licenca oduzima direktoru koji je osuđen pravnom snagom presudom za krivično delo ili privredni prestup u vršenju dužnosti. „Izabrani direktor koji nema položen ispit za direktora, dužan je da ga položi u roku od godinu dana od dana stupanja na dužnost. Ukoliko to ne učini u ovom roku, prestaje mu dužnost direktora. Rukovodioci ustanova koji su izabrani pre 11. septembra, odnosno pre stupanja na snagu novog Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, imaju rok dve godine od objavljivanja pravilnika da polože ispit“ - ističe Kneževićeva.

Pomoćnik ministra prosvete za srednje obrazovanje Bogoljub Lazarević objašnjava da je neophodno da direktori škola prođu odgovarajuće obuke kako bi stekli znanja, veštine i kompetencije rukovođenja. „Većina direktora poseduje metodičke, pedagoške i psihološke veštine, jer su došli iz nastavnog procesa, ali im nedostaju menadžerske veštine. Pri tom ne mislim da direktor treba da bude samo menadžer, on mora da bude i pedagoški rukovodilac. Suština priče nije ispit koji su direktori obavezni da polože da bi dobili licencu. On je formalne prirode, a suština je kako se neko priprema za taj ispit, odnosno koje veštine i na koji način će mu biti dostupne obuke za direktora. Država, pre svega, mora da brine o tome da ponudi kvalitetne obuke. Institucija koja odlučuje o stručnom usavršavanju je Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, ali i ministar može da odobri određene programe obuka koji su važni za državu i za nastavnike. Ima dovoljno prostora da se izrada programa obuka za direktore ponudi institutima, pa čak i nevladinim organizacijama“ - kaže Lazarević.

ШЕСТИ "ПУТОКАЗИ" ОБРАЗОВАЊА

• Презентације, семинари и трибине на Сајму • Министар Обрадовић о реформи гимназијског образовања • Право место за будуће бруцоше • Студијски програми факултета из окружења • Припремна настава за будуће студенте • Издања за основце и средњошколце • Знање у свету актуелних технологија • Мотивација и комуницирање у фокусу интересовања • Квиз знања

(Наставак са стр. 1)

Сајам образовања „Путокази“, на Новосадском сајму и из године у годину потврђује афирмацију једног од важних догађаја који прате образовање у Србији, а има за циљ да ученицима и будућим студентима на једном месту пружи увид у понуду смерова, услове уписа, планове и програме образовних институција основног, средњошколског и високошколског нивоа.

Сајам ће се одржати од 18. до 20. фебруара и биће место где ће појединци, институције и организације указати на новости у образовању у Србији. Прилику да представе своје програме искористиле државни и приватни универзитети, државни и приватни факултети, високе, средње и основне школе, академије, школе рачунара, научно стручне установе, школе страних језика. Посетиоци ће моћи да се упознају и са активностима студентских удружења, информативних центара, омладинских задруга, агенција за обуку и образовање запослених, издавачких кућа и завода.

Излагачи најављују атрактивне презентације услова уписа, школовања, наставних планова, програма, смерова и стипендирања, а поставку у Хали „Мастер“ ће пратити и пословно-стручне активности организоване у Конгресном центру Новосадског сајма. Сајам „Путокази“ се реализује уз подршку Републичког министарства просвете, Покрајинског секретаријата за образовање и Града

Новог Сада – Градске управе за образовање.

Сајам образовања на Новосадском сајму обележиће и конгресне активности намењене стручној, али и широјој јавности. Првог дана Сајма, у четвртак 18. фебруара од 11 часова у Конгресном центру о „Реформи гимназијског образовања“ говориће министар просвете у Влади Републике Србије др Жарко Обрадовић. Истог дана, од 14 часова тема скупа који организује Универзитет „Едуколс“ је „Аналитички инструменти за заштиту животне средине“. Предавачи су проф. др Првослав Марјановић и проф. др Аиђелка Михајлов. Како се очекује, највише пажње посетилаца, другог дана Сајма у петак 19. фебруара од 11 часова, привући ће презентација Министарства унутрашњих послова, на којој ће бити представљени смерови и услови уписа у Центар за основну полицијску обуку у Сремској Каменици и Криминалистичко-полицијску академију у Земуну. Центар за едукацију Привредне коморе Србије организоваће два семинара на коме ће своја искуства представити мр Душан Павловић. Он ће у четвртак, 18. фебруара од 14 часова говорити о „Мотивацији за рад и управљању временом и стресом“, док ће у петак, 19. фебруара од 13 часова бити речи о „Комуницирању и међуљудским односима“.

На Сајму образовања у Новом Саду представиле се већина факултета Новосадског универзитета. Поред осталих, програме и услове уписа за предстојећу школску годину на Новосадском сајму представиле: Технолошки факултет, Медицински факултет, Економски факултет, Грађевински факултет, Факултет техничких наука, Правни факултет, Факултет спорта и физичког васпитања, Педагошки факултет у Сомбору и Технички факултет „Михајло Пупин“ у Зрењанину.

Добар је одзив и приватних факултета, и универзитета међу којима је Мегатренд у Београду и Edisons у Сремској Каменици, који уписује студенте на Факултету пословне економије, Факултету заштите животне средине и на Академију класичног сликарства.

Будућим бруцошима представиће се и Факултет информационалних технологија и Рударско-геолошки факултет у Београду, Факултет за правне и пословне студије у Новом Саду, Привредна академија у Новом Саду.

Међународни карактер Сајму образовања у Новом Саду даће и учешће универзитета и факултета из Грчке, Мађарске и Италије. Већ традиционално се на Сајму „Путокази“ представља „American College of Thessalonica“ у Грчкој, који је у рангу престижних факултета у свету. Та установа школује кадрове на смеровима бизнис, економија, маркетинг, менаџмент, енглески језик и психологија. „Andrassy University Budapest“ који ће први пут наступити на Сајму представити образује студенте на студијским

програмима: политичке науке и право, економија и међународни односи. Уз могућности студирања на основним, понудиће и програме на постдипломским и специјалистичким студијама. Будући студенти моћи ће да се упознају и са програмима студирања које ће представити „European school of economics“ из Италије. Реч је о мастер студијама из области финансија, маркетинга и европских интеграција.

Поред промоције образовних програма и смерова, наступ на Сајму образовања од 18. до 20. фебруара, Технолошки факултет у Новом Саду искористиће и за представљање припремне наставе за будуће студенте. У циљу што боље припреме за полагање пријемног испита, Факултет ће и ове школске године организовати бесплатну припремну наставу која ће почети у марту, а будући студенти ће збирку задатака за пријемни испит моћи да преузму у електронском облику на сајту факултета. Иначе, Технолошки факултет је до сада образовао око 3500 дипломираних инжењера технологије, различитих усмерења, од којих се значајан број налази на руководећим положајима у својим предузећима. Основне академске, као и дипломске студије реализују се на пет студијских програма: прехрамбено инжењерство, биротехнологија, фармацевтско инжењерство, хемијско инжењерство и инжењерство материјала. Настава се на основним академским, дипломским академским и докторским студијама одвија по акредитованим плановима и програмима.

Сајам образовања на Новосадском сајму, Завод за уџбенике и наставна средства у Београду, искористиће за представљање издања за основце и средњошколце као и вануџбеничку литературу. Међу понуђени издањима биће изложени уџбеници и приручници за основну и средњу школу, уџбеници на језицима националних мањина, као и универзитетска литература. Од понуђених издања, како се очекује велику пажњу привући ће књига „Клима, моја планета... и ја!“, аутора Давида Вилжанбиса, Натали Боа-Масон и Алена Шома. То је мултидисциплинарни пројекат (наука, историја, географија, математика, српски језик, грађанско васпитање...) који у први план ставља активности ученика као што су постављање питања, тражење литературе, експериментисање и дискусије. Омогућује ученицима да разумеју механизме климатских промена проузрокованих природним феноменима или људским деловањем, као и последице које оне остављају на здравље и биодиверзитет. Иначе, Завод за уџбенике и наставна средства, један је од највећих издавача на Балкану по броју објављених књига и њиховим тиражима. Годишње се припреми и објави 2.300 наслова у тиражу од 15 милиона књига и око 700 савремених наставних средстава у тиражу од око два милиона примерака.

Поред стручних скупова који ће обележити Сајам образовања у Новом Саду, биће организовано и неколико врло интересантних семинара за посетиоце. О две теме које су од изузетног значаја за област образовања као што су „Мотивација за рад и управљању временом и стресом“ и „Комуницирању међуљудским односима“ биће речи на семинару који ће бити организован у сарадњи са Привредном комором Србије. Како се очекује, о тим темама говориће мр Душан Павловић, сарадник Центра за едукацију Привредне коморе Србије.

У сарадњи Покрајинског секретаријата за прописе, управу и националне мањине и Новосадског сајма, током Сајма образовања биће организован промотиван квиз знања из историје националних заједница Војводине под називом „Колико се познајемо“. У квизу ће учествовати ученици осам средњих школа из Војводине: Белоцркванске гимназије и економске школе, Техничке школа „Миленко Веркић Неша“ у Пећинцима, Средње школе „Лукијан Мушички“ у Темерину, Средње школе „22. октобар“ у Жабљу, Гимназије у Бечеју, Средње школе „Вук Караџић“ у Сечњу, као и Новосадских Гимназија „Светозар Марковић“ и „Исидора Секулић“. Квиз је део пројекта Владе Војводине Афирмација мултикултурализма и толеранције у Војводини“, а има за циљ јачање међусобног поверења код младих. Квиз је у четвртак 18. и петак 19. фебруара заказан за 13 часова, док ће се последњег дана Сајма „такмичење у знању“ одржати тачно у подне.

LJUDI I SEĆANJA...

UČITELJ

Njegova porodica Bogosavljev je iz Oroma, sela u starokanjiškoj opštini. Pradede se bavio konjima, držao "englezere" i "nonijuse", a deda Obrad, konjički policajac, premešten je 1907. godine iz Subotice u Sombor. Posle Prvog rata dobije iz matičnog ureda papir, izvod za upis u gimnaziju, a na njemu dodali "ič"! Do upisa mu ostao još koji dan, 'ajd, posle će to ispraviti... Al' ostalo i do danas. **MLADEN BOGOSAVLJEVIĆ**, učitelj.

- Počne Drugi rat, meni še-snaest godina... Nije mi se po-hadala škola na mađarskom, znao sam samo *jonapot* da kažem. Ipak, položim prijemni ispit na novosadskom odeljenju peštanskog Konzervatorijuma i opredelim se za klavir. Oca otpuste iz službe... Sirotinja... Odem za nadničara kod pečara Pište Lazara. Guram kolica, blato, ogrube ruke za klavir... Zimi zaradim koji dinar u pivari, pa s ocem teglim u ciglani, posle nađem posao u stolarskoj radionici... Tu mi abrihter hobla podreže prste... Ništa od muzike. Četrdeset i četvrte odem za Batinu, Bolman, sve do Valpova... Preživim ranjavanje, dočekam kraj rata. Kako da posle toliko godina nastavi redovnu školu? Bio sam realan, pa kad me Bata Makarić pozvaovao na učiteljski tečaj, prihvatim poziv.

- Od četrdeset osme sam učiteljovao u Bačkom Brestovcu. Nisu sve to bila deca pravog uzrasta, već su mnoga prestarela zbog rata. Svaštario sam, predavao matematiku, likovno, muzičko, ručni rad, čak i onaj ženski, pa vodio folklor, priredbe, uveče anal-fabetski tečaj, produžni za starije... Stan sam imao,

al' ne i šta da u njega metnem. Ogrev besplatan, osam kubi-ka drva, ložila se i pozderuša. Lepe su to uspomene iz života s običnim svetom. U selu su bili Ličani iz Korenice i Bri-nja. Divni ljudi. U svaku sam kuću kročio, dočekan bio... I danas se pozdravljamo, poštu-jemo, ne zaboravljamo. Kad je prošlo devet godina, žena i ja pređemo u Sombor za učitelje u "Nikoli Vukićeviću" i tu sam ostao sve do penzije, do osam-deset druge.

- Mama me je učila da čitam i pišem, al' svoje učitelje nisam zaboravio. U prvom razredu

nas vodio Jova Mandić, u drugom Živko Terzin, u trećem Laza Imbronjev, u četvrtom Jovan Gucunja, otac Vere Gucunje. Živko Terzin nas naučio pesmu "U ranama na bojištu". Setio sam se tih strofa na slavonskom ratištu četrdeset i neke, kad mi se ranjenik iz Prvog bataljona obradovao... Imena mu se ne sećam, znam samo da je bio Mađar... Ležao je sam, valjda mu je bilo lakše kad me je prepo-znao... Stisnuo mi je ruku, prošaptao: *Cvikeraš...* i izdahnuo... Iz osnovačkih dana pamtim Mokranjče-ve rukoveti... *Osu se nebo zvezdama...* Pevali smo troglasno... Čurlikali mi u flaute ko one ptičice u Štrausovim valcerima... Sećam se reči mog profesora muzike: - *Nikad nemojte uvrediti dete!* To je bilo i moje geslo. Ako sam nekad i mahnuo na đaka, izrezilo, bilo je to iskreno, nije se ni srdio. Odrastao sam na salašu, moji plišani medvedići bili su mali vučjaci, živa stvorenja... Obično kerče voli da ga pogledaš, pogladiš, da mu ne želiš zlo... Tako se i

sa detetom mora uspostaviti osećajan odnos. Kad to učitelj uspe, ta veza se ne gubi, ne zaboravlja... Svu decu sam zvao *sine*, i mušku i žensku, valjda po mom sinu kod kuće. Uvek sam s njima lepo... Kad osetim da prepoznaje đak gradivo, to je već prela-zna ocena. Količina znanja nije glavna, merilo je kvalitet... Nevaljalštine od nemirluka nisu strašne, opraštaju se... Vraća se sve to...

- Sretne me moj bivši đak i kaže: - *Znate li kako sam dao svom sinu ime? Mladen!* Po meni! Prođe dvadeset godina, zaustavi me čovek... Prepoznam ga: - *Jesi li to ti, Strmoglavac?* Prepoznajem ih ma kako da se izmene, po očima, osmehu... To ostaje na čoveku. Pričamo, sećamo se kao da se nismo ni rastajali... Tako je i sa muzikom, mada ne sviram više ni harmoniku, ni gitaru... Al' kad sednem i za-žmurim, muzika je tu...

***

Ko sad hoće za učitelja, mora na velike muke i knjiške nauke! Na fakultet, na silne ispite! I džabe mu indeks s desetakama ako bukne iz života, iz osećaja... A tu su stari učitelji odlikaši, skroz, sa zvezdicama. Znaju da čurliknu u frulu, nacrtaju živo lane, izrez-bare kule i princeze, namoljuju pečene ševe... Da se rasrde, pa i klepnu, a da ne uvrede dete! Da mu zavire u dušu i nasmeše suzu... I da ga posle ko zna koliko godina i hiljada bora prepoznaju po smešku, Po očima! A bivša deca ih, umorne, sede i gorde, s radošću sreću i još vade ruke iz džepova ko da su školarci. Od te plate žive učitelji i onda kad im od svega ostane da zažmure i vide kako ih iz skamija gledaju oni mali strmoglavci od kojih su napravili ljude.

Nikola Maširević
(„Ja samo kažem“, Sombor, 1996)

PRIČA O RASTKU

Veoma davno u jednoj zemlji živeo je kralje-vić Rastko. Za njega se govorilo da je „dete koje će biti novi znak svetu“. Ova bajka mogla je imati uobičajeni kraj, da je kraljević nije učinio posebnom. Već u osamnaestoj godini spoznao je svu taštinu sveta. Veoma osetljiv i neobično inteli-gentan, ne želeći da bude deo takvog sveta, Rastko je svoju dušu stavio u ruke gospodara života. Tek kada se zapoju bezgraničnom ljubavlju prema bogu, vratio se iz manastirske tišine među Srbe.

Bio je neimar, diplomata, arhiepiskop, vernik, učitelj, duhovnik, izmiritelj, radnik, čudotvorac,

predvodnik...Sveti Sava postao je temelj na kojem je srpski narod zidaov svoju kulturu i svoj nacional-ni duh. Njegova glavna želja bila je da ozari svoj narod verom. Sveti Sava je po načinu razmišljanja bio savremen. Zbog toga on i nije naša prošlost već naša budućnost. Stvarao je otvorenu srpsku kulturu, spremnu da od drugih primi sve ono što je dostojno da bude primljeno, ali istovremeno sposobnu da od-baci sve što skrnavi ljudsko dostojanstvo. Cilj mu je bio da njegova zemlja bude zemlja slobodnih, časnih i svetih ljudi.

Kako bismo danas, u ovo mutno doba, išli pravim

putem neophodno je držati se svetosavlja, jer je Sveti Sava gledao u budućnost, a njegova dela imaju trajnu vrednost. Ona su temelj srpske istorije i duhovnosti. Kada bismo ljude poput Svetog Save gledali kao lju-de prošlosti, a ne kao ljude budućnosti i uzore koji-ma težimo, onda bismo bili na pogrešnom putu. Zato treba da budemo sledbenici velikog svetitelja koji je dokazao da je u isto vreme i najveštiji graditelj ljudske duše – nevidljivog hrama svetog duha.

Filip Mičić,
VIII razred, OŠ „Sveti Sava“

TAJNI KONKURS ZA JAVNU NAGRADU

Šta bi rekao Vuk?

Već godinama Kulturno-prosvetna zajed-nica Srbije dodeljuje prestižno priznanje Vukovu nagradu. Ranije je javni poziv (konkurs) za prijavu kandidata objavljivao u sred-stvima informisanja. Koliko se sećam, obično je rok za dostavljanje predloga bio početkom novembra. Međutim, ove godine nigde nije objavljen!

Iščekivali smo da se u novinama pojavi poziv (konkurs) za predlaganje kandidata za ovogodišnju Vukovu nagradu (2009), ali se to nije desilo. Misli-li smo da će biti objavljen na sajtu Kulturno-pros-vetne zajednice, što bi bilo najnormalnije (pošto javnost ne može da zna u kojim novinama će se objaviti). Ali, zamislite, ni tu nije objavljen. Kako to da na sajtu KPZ Srbije nema ni pomena o Vuko-voj nagradi!

Hteli smo da za to priznanje predložimo u pro-svetnim krugovima poznatog i istaknutog univerzi-

tetskog profesora dr Ratka Tošića (koji je godinama predavao na Prirodno-matematičkom fakultetu u Novom Sadu, a sada predaje na Univerzitetu u No-vom Pazaru). Poštuju ga generacije studenata.

Međutim, to nismo uspeli, jer smo u iščekivanju konkursa zakasnili. Pre nekoliko dana smo saznali da je rok bio 10. novembar 2009. godine. Tako mi, a verujemo i mnogi drugi, ne svojom krivicom, ni-smo bili u ravnopravnom položaju da konkuriramo sa svojim kandidatima za tu nagradu. Stvar je jasna, KPZ i Žiri za ovu nagradu, nisu hteli da šire krug kandidata za ovogodišnju Vukovu nagradu, van kruga svojih kandidata, koje su, verovatno, lično pozvali da konkuriraju.

I tako je konkurs (poziv) za javnu nagradu bio tajni! U najmanju ruku skandalozno, da ne kažemo nepošteno. Tako se samo devalvira vrednost i ugled te nagrade.

Šta bi rekao veliki Vuk kada bi znao za ovakav skandal!? Šta na ovo kaže Žiri ovogodišnje Vukove nagrade, a šta gospodin ministar kulture? Možda će ministar da ponudi ostavku ili da stvar istera na čis-tinu!? Šta kažu sredstva javnog informisanja? Zar se nisu interesovali zašto nema informacije (pozi-va) o toj nagradi, jer nagrada nije od juče? Baš nas interesuje da li će neko izaći pred javnost sa infor-macijom o ovom skandalu!? Ili je to sve zajednička ujdurma zbog unapred dogovorenih kandidata? U zemlji Srbiji sve je moguće! Da li će neko za ovo snositi odgovornost! Čisto sumnjam!

S poštovanjem,

u ime grupe građana
Ivan Pankov, profesor,
bivši student PMF Novi Sad

ОБРАДОВИЋ УРУЧИО СВЕТОСАВСКЕ НАГРАДЕ

(Наставак са стр. 1)

Светосавска награда и златник са ликом Светог Саве, уручени су директору Предшколске установе "11. април" на Новом Београду Маји Стефановић, Основној школи "Сава Јовановић Сиројојно" у Земуну и ученику ОШ "Милинко Кушић" из Ивањице Лазару Мојсиловићу, који је учествовао на многим домаћим и међународним такмичењима на којима је остварио значајне резултате и освојио висока места.

Признање је добила и ОШ "Краљ Милутин" у Грачаници, чији су ученици у претходној школској години на окружном такмичењу освојили седам, а на републичком прва три места, директор ОШ "Светозар Марковић" из Београда Драги Лукићу и Снежана Марковић професор руског језика у ОШ "Иван Горан Ковачић" у Београду.

Светосавска награда додељена је и ученику ОШ "Фејеш Клара" из Кикинде Давиду Каналашу, који је са многих домаћих и међународних такмичења остварио значајне резултате, као и Гимназији у Пироту.

Награду је добио и ученик Гимназије "Светозар Марковић" из Новог Сада Милорад Пејић који је осмислио и направио Периодни систем хемијских елемената намењен слепим особама, за који је на конкурс за најефикаснија помагала за људе са посебним потребама расписаном у САД добио трећу награду.

Награђени су и Шумарска школа са Домом ученика у Краљеву, Универзитет у Новом Саду, професор Факултета музичке уметности Универзитета уметности у Београду Љубиша Јовановић, директор Студентског центра у Нишу Раде Рајковић, Савез учитеља Србије и новинар Радио Београда Стеван Ковачевић, оснивач и руководилац "Кроса РТС-а кроз Србију".

КАРТИЦОМ ДО ИГРАЛИШТА

Министар просвете, др Жарко Обрадовић, Владе Дивац и Филипос Караманолис, председник Извршног одбора Eurobank EFG, представили су донаторску картицу „Велико срце“ коју ће, у свим филијалама широм Србије, издавати Eurobank EFG, а од које ће средства ићи за обнову дечијих игралишта у државним обдаништима широм Србије. Читава акција одвијаће се под покровитељством Министарства просвете. Употреба ове јединствене картице пружиће прилику клијентима Банке да подрже обнову дечијих игралишта у државним обдаништима, без додатних трошкова. Приликом сваке трансакције картицом „Велико срце“, Банка издваја 1% од своје зараде и 50% од трошкова за месечно одржавање рачуна и усмерава их за обнову дечијих игралишта.

Клијенти Eurobank EFG који се одлуче за картицу „Велико срце“, неће носити никакве додатне трошкове и моћи ће да је користе као било коју стандардну кредитну картицу – за куповину и подизање готовине. „Желимо европски ниво у нашим вртићима, посебно у делу дечијих игралишта, јер препознајемо значај спорта у развоју детета“, рекао је министар Обрадовић.

КОРИШЋЕЊЕ ФЕЈСБУКА У НАСТАВИ

Министар просвете проф. др Жарко Обрадовић присуствовао је презентацији пројекта „Коришћење фејсбука у настави“, која је одржана у организацији UNESKO-а у Паризу. Поред министра Обрадовића презентацији је присуствовала и министар за телекомуникације и информационо друштво Јасна Матић. „Пројекат је допринос Србије унапређењу стања у образовању и примени нових технологија“, изјавио је министар Обрадовић, истичући да је „програм у стручним круговима оцењен као веома занимљив“. „С обзиром да је Фејсбук једна од највећих мрежа на свету и да Србија има највећи број корисника те глобалне мреже, то даје могућност да се на један нов начин унапреди стање образовања и да се ученици заинтересују за учење“, изјавио је министар Обрадовић.

Министар Обрадовић објаснио је да је програм практично бесплатан, односно да се коришћење Интернета и Фејсбука поставља као једини услов и најавио да Србија има намеру да у септембру организује конференцију о високом образовању, којој би присуствовали и званичници UNESKO.

Обрадовић је истакао да је са колегиницом Матић примљен и код генералне директорке UNESKO-а Ирине Бокове, са којом су разговарали о реализацији Пројеката „Фејсбук образовање“ и будућим активностима Србије у UNESKO. Пројекат је реализован захваљујући и активностима наше сталне мисије при UNESKO и амбасадорки Зорици Томић (познате, као сестра Мирјане Бобић Мојсиловић и/или из последње афере месечна кирија од 7.000 евра).

УЧЕНИЦИ ИМАЈУ ПОГРЕШНЕ УЗОРЕ

Уз позитивне примере и узоре у друштву, деца би научила да буду толерантна, да поштују вршњаке и професоре и да проблеме решавају разговором, без сукоба

Смањење вршњачког насиља у новосадским школама у директној је вези са тиме што ученици имају погрешне идеале и идеале и не идентификују се са спортистима и позитивним вредностима, речено је на трибини „Превенција вршњачког насиља“, одржане у „Радио кафеу“. Истраживање Владе Војводине је показало да 75 % ђака у покрајини нема никаквих обавеза ван школе нити испуњено слободно време.

Директор Основне школе „Ђорђе Натошевић“, Недељко Ђорђевић каже како је поражавајуће што се од преосталих 25 % ђака, тек свако десето дете бави спортом, док остали углавном иду на курсеве страних језика. „Фискултурне сале у школама су републичка имовина, те не можемо њима да располажемо како бисмо волели. Град Нови Сад је покренуо иницијативу код републичке Дирекције за имовину да физкултурне сале пређу у надлежност града и покрајине, па се надамо да ћемо тада сале моћи бесплатно да дамо ученицима који похађају те школе, како би се бавили неким спортом“, казао је Ђорђевић.

Руководилац Групе за сузбијање малолетничке деликвенције у Полицијској управи Нови Сад Ненад Ердлењан истакао је да, нажалост, полиција нема довољан број људи, како би све школе добиле школске полицијаре, али сматра да велику улогу у превенцији насиља има породица, те да родитељи морају више и на квалитетнији начин да се баве децом.

Члан Градског већа задужен за образовање Милан Ђукић рекао је као мора да се створи безбедна и подстицајна средина за учење, рад и развој ученика. „Решавање проблема насиља мора да укључи децу, наставнике, запослене у школама, али и родитеље и целокупну локалну заједницу, нама је циљ да безбедност ученика буде на највишем могућем нивоу. Битно је да у школама постоји унутрашњи систем контроле, видео надзора и координацијама са институцијама школе на нивоу града“, казао је Ђукић и напоменуо да ће локална самоуправа учинити све да деца иду у школу која је безбедна и која представља сигурно окружење, а на унапређењу вршњачког насиља морају да раде сви.

ЗАВРШНИ РАЧУН СИНДИКАТА – ОБАВЕЗА ШКОЛЕ

Иако смо сматрали да је питање израде завршног рачуна и онога ко би га требао израдити стављено ad acta, опет се јављају појединци који, из незнања или из рђавих намера, покушавају да избегну ову обавезу, па чак и да у свему томе злоупотребљавају инспекцију рада, коју погрешно информшу, ваљда у жељи да добију одговор „по својој мери“. Наиме, ради се о питању ко је у обавези да за организацију синдиката у школи изради завршни рачун и да ли се та услуга посебно тарифира синдикату. Сваком ко је у руди држао било који колективни уговор, закон и сл., јасно је да је израда завршног рачуна обавеза школе, односно директора да то обезбеди, и то потпуно бесплатно, за организацију синдиката у школи. При том, да ли запослени у школи има лиценцу за овлашћеног књиговођу или да ли је уопште такав запослен у школи, не амнестира школу да изврши своју обавезу, у смислу члана 54. Општег колективног уговора („Службени гласник РС“, број 50/2008). У сваком случају, за све је најодговорнији онај ко и организује рад у школи – директор и на њему је да „свога“ непослушног радника, који одбија радни задатак, санкционише.

Након, додуше појединачних случајева, одбијања израде завршног рачуна од стране административног радника мањем броју школа, обратили смо се службено Инспекцији рада, која је потврдила да смо били у праву што се тиче наших претходних дописа везаних за обавезу школе, односно послодавца да синдикату код послодавца без накнаде, посредством својих служби, изради, између осталог, и завршни рачун.

ОПЕТ ЈОВО НАНОВО

Министарство просвете предложиће да се поново обави анкетирање наставника о доброволном напуштању школа ако Министарство финансија пристане да се радна места не укину, већ да се часови расподеле међу запосленима који остају у школама. Како објашњавају у Министарству, то се не би односило на 210 радних места запослених који су већ пристали да доброволно напусте образовни систем. Та радна места биће потпуно укинута и неће бити прерасподеле посла. „Знамо да нема могућности за пробијање буџета, али надамо се да ће се пронаћи начин како би се обезбедила додатна средства“, казао је агенцији Бета помоћник министра просвете Зоран Костић и додао да би наредни корак уследио од јуна до средине августа када би се озбиљније радило на смањењу броја одељења са недовољним бројем ученика.

ZARADE: DECEMBAR TRADICIONALNO NAPUNIO KOVERTE

• Najveće plate primili u Kosjeriću, najniže u Beloj Palanci • Zarade realno veće za 16,5% nego u novembru • Zaposleni u finansijskom posredovanju najbolje plaćena delatnost • Ugotitelji i ribari na začelju

(Nastavak sa str. 1)

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u decembru 2009. godine, iznosila je 51115. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u novembru 2009. godine, nominalno je veća za 16,4%, a realno je veća za 16,5%. Najviše prosečne zarade u decembru u Srbiji imali su zaposleni u Kosjeriću - 57.047 dinara, čime su smenili tradicionalno prvi Novi Beograd, dok najniže primanja i dalje imaju zaposleni u Beloj Palanci - 13.932 dinara, pokazali su podaci Republičkog zavoda za statistiku. Posmatrano po delatnostima, najveće plate imali su zaposleni u finansijskom posredovanju - 99.995 dinara, a najmanje zaposleni u proizvodnji odevnih predmeta i krzna - 14.064 dinara. U vrhu po visini plate su i zaposleni u organizacijama na bazi učlanjenja - 90.728 dinara, osiguranju i penzijskim fondovima - 74.152 dinara, istraživanju i razvoju - 70.156 dinara i zaposleni u proizvodnji duvanskih proizvoda - 68.921 dinar. Među onima sa najnižim zaradama su i zaposleni u preradi i proizvodnji od drveta i plute - 15.088 dinara, proizvodnji kože i predmeta od kože - 15.344 dinara, proizvodnji nameštaja i sličnih proizvoda - 17.347 dinara. Što se tiče zarada po okruzima, najniže su u Topličkom okrugu - 22.494 dinara, a najviše u gradu Beogradu - 46.391 dinar. Opštine sa najvišim platama, pored Kosjerića, su Novi Beograd - 55.864 dinara, Zemun - 54.348 dinara, beogradska opština Vračar - 52.454 dinara i Vršac - 51.342 dinara. Među opštinama sa najnižim platama, osim Bele Palanke, su Kuršumlija - 16.764 dinara, Vladičin Han - 17.809 dinara, Žitorađa - 18.086 dinara i Rača - 18.132 dinara.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u decembru 2009. godine, iznosila je 36789 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu bez poreza

	Prosečne zarade			Prosečne zarade bez poreza i doprinosa		
	RSD			RSD		
	XII 2009		I-XII 2009	XII 2009		I-XII 2009
	Ukupno	Privreda	Ukupno	Ukupno	Privreda	Ukupno
Republika Srbija	51115	46539	44147	36789	33649	31733
Centralna Srbija	51164	46209	44424	36823	33401	31930
AP Vojvodina	50982	47424	43403	36697	34316	31203
Grad Beograd	64647	62259	55627	46391	44777	39862
Grad Novi Sad	61069	59037	51013	43726	42393	36500
Grad Niš	43547	34364	37554	31554	25254	27007
Grad Kragujevac	49837	42241	42062	35805	30379	30209

i doprinosa isplaćenu u novembru 2009. godine, nominalno je veća za 16,5%, a realno je veća za 16,6%.

Čitaoca upozoravamo da je decembar, tradicionalno, mesec punih koverata jer u tom mesecu mnogi poslodavci isplaćuju različite vrste bonusa i nagrada („13 plata“, „božićnica“, uvećanje zarade iz dobiti kompanije...), pa dolazi do skoka plata u odnosu na prethodni mesec. Već sledeći mesec dolazi otrežnjenje u vidu pada zarada i to je prisutno stalno što oni koji prate statističke trendove dobro znaju i zato podatak o skoku zarada u decembru uvek uzimaju sa rezervom.

Period decembar 2009 / decembar 2008.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u decembru 2009. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u decembru 2008. godine, nominalno je veća za 6,9%, a realno je veća za 0,3%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u decembru 2009. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u decembru 2008. godine, nominalno je veća za 7,1%, a realno je veća za 0,5%.

	Realni indeksi neto zarada (bez poreza i doprinosa)	XII 2009	XII 2009	XII 2009	I-XII 2009	I-XII 2009
		XI 2009	XII 2008	Ø 2008	I-XII 2008	Ø 2008
Republika Srbija	ukupno	116,6	100,5	114,9	100,2	100,2
	privreda	115,4	104,5	115,8	101,9	101,9
Centralna Srbija	ukupno	115,8	100,4	114,2	100,1	100,1
	privreda	114,1	104,2	114,7	101,7	101,7
Vojvodina	ukupno	118,5	100,5	116,7	100,1	100,1
	privreda	118,8	104,9	118,7	101,8	101,8

Period januar /decembar 2009 - januar /decembar 2008.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar - decembar 2009. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u periodu januar - decembar 2008. godine, nominalno je veća za 8,8%, a realno je veća za 0,2%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar - decembar 2009. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u periodu januar - decembar 2008. godine, nominalno je veća za 8,8%, a realno je veća za 0,2%.

Decembar 2009. god.	Zarada bez poreza i doprinosa		
	Vojvodina	C. Srbija	Vojvodina
Ukupno	36789	36823	36697
Poljopr., šum. i vodoprivreda	32597	30049	34338
Ribarstvo	21291	8994	24334
Vađenje ruda i kamena	47204	45077	58619
Preradaivačka industrija	30621	29182	34037
Proizv. el. energ., gasa i vode	45926	46135	45010
Građevinarstvo	30187	29871	31279
Trgov. na vel. i malo, opravka	26301	27445	22879
Hoteli i restorani	19300	19691	17945
Saobraćaj, sklad. i veze	39790	41207	34804
Finansijsko posredovanje	89395	93573	78990
Posl sa nekretn. i iznajmljiv.	39231	39008	39940
Drž. uprava i soc. osiguranje	42327	42615	41385
Obrazovanje	36307	36492	35864
Zdravstveni i socijalni rad	47147	47279	46787
Komunal., društ. i lične usluge	32720	32193	34258

CENE SKOČILE ZA 6,6%

Potrošačke cene u Srbiji u prošloj godini porasle su 6,6 odsto tako da je Narodna banka Srbije (NBS) ostvarila cilj iz Programa monetarne politike za 2009. godinu. Programom je bilo predviđeno da se nivo inflacije, meren potrošačkim cenama, do kraja 2009. svede u raspon od šest do 10 odsto sa centralnom vrednošću od osam odsto, saop-

štila je NBS. U skladu sa smanjivanjem inflatornih pritisaka NBS je tokom prošle godine smanjivala i stepen restriktivnosti monetarne politike.

Referentna kamatna stopa, koja je na početku 2009. bila 17,75 odsto, do kraja prošle godine smanjena je na 9,5 odsto. Monetarnom politikom za 2010. predviđeno je da u ovoj godini inflacija, iskazana kao godišnja procentualna promena indeksa potrošačkih cena, bude šest odsto plus-minus dva procentna poena.

DINAR OSLABIO PREKO 7,6 %

Dinar je oslabio prema evru tokom cele prošle godine za 7,6 odsto, saopštila je 19. januara Narodna banka Srbije. Kako se navodi u saopštenju, u decembru dinar je oslabio za 1,2 odsto, a na međubankarskom deviznom tržištu trgovano je sa milijardu evra, što je za 570,6 miliona evra više

nego u novembru. To je ujedno najveća trgovina obavljena prošle godine. U međubankarskoj trgovini u 2009. realizovano je ukupno 7,1 milijardi evra, navodi se u saopštenju NBS-a. NBS je u decembru, da bi sprečila prekomerne dnevne oscilacije kursa i obezbedila nesmetano i efikasno funkcionisanje finansijskog tržišta u uslovima visoke dinarske likvidnosti bankarskog sektora, organizovala dve aukcije, na kojima je na međubankarskom deviznom tržištu prodala ukupno 100,5 miliona evra.

OPALA POTROŠNJA HRANE

Gradani Srbije, sudeći prema potrošnji hrane, uveliko drže dijetu. Najnoviji podaci Zavoda za statistiku pokazuju da je u Srbiji u prošloj godini (u odnosu na 2007) potrošnja osnovnih namirnica opala i do 16 odsto. Manje se troši ne samo hleb, nego i meso, mleko, ulje, šećer, ali i povrće i voće. Svaki žitelj Srbije prošle godine pojeo je po 105,9 kilograma hleba i peciva. A godinu pre - 109 kilograma, što predstavlja pad od 3,4 odsto. Preračunato, dnevno je jedna osoba jela veknu hleba od 300 grama. U krizi, po pravilu, raste potrošnja hleba, krom-

pira, testenina i uopšte namirnica bogatih skrobom i ugljenim hidratima. To se, sada, nije dogodilo, ali je zato pala potrošnja svih namirnica, najviše mesa, za skoro 17 odsto. Razlog je, mada detaljnijih istraživanja nema, opšti pad standarda. Gradani štede, čak i na hrani, što se dešava samo u zaista teškim situacijama. U proseku je lane po stanovniku trošeno 16,9 kilograma svinjetine, a prethodne - 20,3. Umesto ranijih 145,1 kilogram svezeg povrća, potrošnja je sada svedena na 136,2 kilograma. Slična situacija je gotovo kod svih namirnica. Izuzetak su jedino neke kategorije svezeg mesa, poput junećeg i govedeg, koje su, inače, znatno manje zastupljene na našem tržištu.

КОЈУ СПРЕМУ ИМА ВАСПИТАЧ АКО ЈЕ ЗАВРШИО СРЕДЊУ ШКОЛУ У ПЕТОГОДИШЊЕМ ТРАЈАЊУ?

ПИТАЊЕ: Да ли се диплома стечена на Факултету физичке културе у Источном Сарајеву, у Републици Српској, са стручним називом професор физичке културе, признаје у Републици Србији, односно да ли иста подлеже нострификацији?

ОДГОВОР: На високошколске исправе стечене на територији Републике Српске примењује се Споразум о узајамном признавању докумената у образовању и регулисању статусних питања ученика и студената, закључен између Републике Србије и Републике Српске 6. маја 2005. године, број: 680-01-70/05-01.

Према томе, стечена диплома на Факултету физичке културе у Источном Сарајеву, односно у Републици Српској, са стручним називом професор физичке културе, признаје се у Републици Србији и не подлеже поступку признавања у складу са Законом о високом образовању („Службени гласник РС“, број 76/05).

ПИТАЊЕ: Да ли послове шефа рачуноводства може да обавља за послени са средњим образовањем који има лиценцу, као и да ли послове обрачуноског радника у школи може да обавља лице са завршеном вишом, односно високом школом чији оснивач није Република?

ОДГОВОР: Врсту стручне спреме ненаставног особља прописује директор установе Правилником о систематизацији радних места. Када се ради о условима за шефа рачуноводства, морају се узети у обзир прописи из области рачуноводства.

Послове обрачуноског радника може да обавља лице које у погледу врсте и степена образовања испуњава услове прописане актом о систематизацији радних места у установи. Није од утицаја чињеница да ли је образовање стечено у установи чији је оснивач Република или друго правно или физичко лице, уколико је установа основана у складу са Законом.

ПИТАЊЕ: Који степен стручне спреме има лице са завршеним припремним степеном педагошке академије?

ОДГОВОР: Чланом 10. Закона о педагошким академијама („Службени гласник РС“, бр. 14/71, 47/73 и 32/75) било је прописано да ученик после завршеног припремног степена педагошке академије полаже завршни, па после завршног – дипломски испит. Дана 29.07.1979. године ступио је на снагу Закон о изменама и допунама Закона о педагошким академијама („Службени гласник РС“, број 30/79) којим је укинута право на полагање завршног испита после завршеног припремног степена педагошке академије. Са сведочанствима два разреда заједничке основе и два разреда припремног степена педагошке академије ученици су стицали право на упис на завршни степен (више образовање) педагошке академије или другу вишу школу, односно факултет, као и право на запошљавање са средњим образовањем.

С обзиром да ова лица нису стицала диплому о положеном завршном испиту, односно стеченом средњем образовању, чланом 10. Закона о изменама и допунама Закона о усмереном образовању и васпитању („Службени гласник РС“, број 19/89) допуњен је члан 356. ставом 4. којим је прописано да се лицу које се уписало у педагошку академију после ступања на снагу Закона о педагошким академијама („Службени гласник РС“, број 30/79) и које је завршило припремни степен, признаје четврти степен просветне струке.

Одредбом члана 119. Закона о средњој школи („Службени гласник РС“, бр. 50/92, 24/96, 23/02, 25/02, 62/03, 64/03 и 101/05) утврђено је да лице које је стекло право, између осталог, и на основу члана 356. став 4. Закона о усмереном образовању и васпитању, задржава и даље то право.

На основу изложеног следи да лице са завршеним припремним степеном педагошке академије има признат четврти степен стручне спреме просветне струке. Четири разреда сведочанства представљају једини и довољан доказ стеченог образовања, с којим лице има право на рад и на даље образовање уписом на вишу школу или факултет.

ПИТАЊЕ: Које образовање, односно степен стручне спреме, има лице које је 1973. године завршило средњу школу за васпитаче у петогодишњем трајању?

ОДГОВОР: Лице које је 1973. године завршило пети разред средње школе за васпитаче и положило завршни испит стекло је образовање на основу Закона о средњем образовању („Службени гласник РС“, бр. 21/67, 19/68, 7/70, 17/71 и 8/72).

Чланом 12. наведеног закона било је прописано да школовање у средњим школама траје, по правилу, четири године. Изузетно се могло основама наставног плана и програма за поједине врсте средњих школа предвидети да школовање у тим школама траје најмање две, а највише пет година.

Према члану 355. став 1. тачка 1. Закона о усмереном образовању и

васпитању („Службени гласник РС“, бр. 14/86, 8/88 и 19/89), средње образовање које је грађанин стекао по дотадашњим прописима изједначено је са четвртим степеном стручне спреме.

Одредбом члана 119. Закона о средњој школи („Службени гласник РС“, бр. 50/92, 24/96, 23/02, 25/02, 62/03, 64/03 и 101/05) прописано је да лице које је стекло право по основу члана 355. став 1. тачка 1. Закона о усмереном образовању и васпитању задржава и даље то право.

ПИТАЊЕ: Да ли се може сматрати комплетном пријава на конкурс за пријем у радни однос у предшколској установи која садржи доказ о образовању које није одговарајуће за посао за који учесник конкурса конкурише?

ОДГОВОР: Пријава на конкурс која садржи доказ о образовању које није одговарајуће за посао за чије обављање учесник конкурса конкурише јесте потпуна ако садржи и остале доказе који се траже конкурсом. То значи да таква пријава неће бити одбачена, односно мора се разматрати, али тај учесник конкурса не може бити примљен у радни однос због тога што не поседује одговарајуће образовање.

Према одредбама Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, број 72/09), уз пријаву на конкурс учесник конкурса обавезно подноси доказе о одговарајућем образовању (оверен потпис или оверену фотокопију одговарајућег документа), доказ о држављанству Републике Србије (уверење о држављанству или извод из матичне књиге рођених), као и доказ о знању језика на којем се остварује образовно-васпитни рад (када се образовно-васпитни рад остварује на језику националне мањине). Доказ о поседовању психичке, физичке, психичке и здравствене способности за рад са децом и ученицима учесник конкурса треба да достави пре закључења уговора о раду, а доказ о неосуђиваности и непостојању дискриминаторног понашања на страни учесника конкурса прибавља установа (члан 120. став 4).

ПИТАЊЕ: Да ли је могуће да се на послове секретара основне школе, на одређено време у својству приправника, до повратка запослене са породилског одсуства, прими лице које има звање правника са шестим степеном стручне спреме?

ОДГОВОР: Заснивање радног односа под условима наведеним у питању правно није могуће из два разлога.

Прво, лице из питања не може стећи право на полагање стручног испита за секретара установе, пошто има шести степен стручне спреме, због чега се у радни однос ради обављања посла секретара prima само изузетно и најдуже до две године. Сврха приправништва је припремање за полагање стручног испита, а овде не постоји право на полагање таквог испита.

Друго, чак и да лице из питања испуњава услове у погледу степена стручне спреме, радни однос у својству приправника не може се засновати ради замене одсутног запосленог. Тачно је да се радни однос с приправником може засновати и на одређено време, али је и тада сврха радног односа припремање за полагање стручног испита, односно обављање приправничког стажа. Пошто је радни однос лица које је примљено ради замене одсутног запосленог неизвесног трајања (запослени се може вратити и пре истека одсуства на које има право), таквом лицу се не може обезбедити обављање приправничког стажа, што значи да оно не може имати својство приправника.

ПИТАЊЕ: Који су услови за остваривање старосне пензије у 2010. години?

ОДГОВОР: Изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању, које су објављене у „Службеном гласнику РС“, број 85/2005 (у даљем тексту: Закон о изменама и допунама Закона), битније су иновирани одредбе о условима за остваривање права на све врсте пензије (старосну, инвалидску и породичну). Према члану 19. Закона о пензијском и инвалидском осигурању „Службени гласник РС“ број 34/2003, 64/2004 – одлука УСРС, 84/2004 – др. Закон, 85/2005, 101/2005 – др. Закон и 63/2006 – одлука УСРС), и члану 69. Закона о изменама и допунама овог Закона, запослени стиже право на старосну пензију ако испуни један од следећих услова:

- кад наврши 65 година старости (мушкарац), односно 60 година старости (жена) и најмање 15 година стажа осигурања, или
- кад наврши 40 (мушкарац), односно 35 (жена) година стажа осигурања и најмање 53 године живота, или
- кад наврши 45 (мушкарац), односно 45 (жена) година стажа осигурања (без обзира на године живота и пол).

Изузетно, у овој години осигураник стиже право на старосну пензију, и са 64 године и шест месеци живота (мушкарац), односно 59 година и шест месеци живота (жена) и најмање 17 година пензијског стажа.

UČE PREKO FEJSBUKA

Ideja profesorke Pete beogradske gimnazije Violete Kecman da se gradivo približi đacima putem popularne elektronske mreže zainteresovala i Unesco. Ideja se rodila kada je ova profesorica uvidela koliko vremena deca provode na Fejsbuku. „Shvatila sam i da profesor koji radi u 21. veku mora da se prilagodi informaciono-tehnološkom razvoju pa sam podelila odeljenje u grupe koje su potom odabrale po jednog predstavnika srpskog romantizma.“ Na ovim časovima Vuk Stefanović Karadžić i Branko Radičević, kao savremenici, komuniciraju na Fejsbuku. Učenici, potom u razgovor uključuju i Minu, Vukovu ćerku, u koju je Radičević bio zaljubljen. Za Minom na ovu internet stranicu dolazi i Đura Jakšić. Tako se krug srpskih romantičara širi, a učenici lakše pamte gradivo. „Ovaj model može se primenjivati u nastavi svih društvenih predmeta, a tako u međusobnoj komunikaciji školari obrađuju razne teme. Pri tom, bez ikakvih troškova modernizuje se nastavni program“ – tvrdi Violeta.

VARALI NA PRIJEMNOM KORISTEĆI VREMENSKU RAZLIKU

Južnokorejska policija saopštila je da je uhapsila profesora za kojeg sumnja da je pomogao dvojici studenata da polože prijemni ispit za koledž u Sjedinjenim Američkim Državama zahvaljujući razlici u vremenskim zonama između SAD i Južne Koreje, prenosi AFP. Policija tvrdi da je profesor došao do testa koji je jedan tajlandski student popunio u Bangkoku, a zatim rezultate prosledio dvojici korejskih studenata koji su isti ispit polagali 12 sati kasnije u Konektiketu. Protiv 35-godišnjeg predavača, kojeg je policija imenovala samo kao Kima, biće podneta optužnica zbog kršenja pravila apliciranja na koledže u SAD. Korejski mediji prenose Kimovu izjavu da je bio pod pritiskom da svojim studentima obezbedi dobre rezultate na prijemnim ispitima, a 12 časova naplaćivao je 30 miliona vona (26.600 dolara). Kim je diplomirao na američkom univerzitetu, a godinama je držao kurseve za pripreme kandidata za koledže u SAD. Obojica studenata koji su polagali testove uz Kimovu pomoć trenutno pohađaju srednju školu u Americi, a njegovom kursu su bili tokom odmora u Seulu.

PANDA UČI KINESKI

Kineski Centar za uzgoj pandi raspisao je nedavno konkurs za profesora koji bi simpatičnog medvečića, rođenog u Sjedinjenim Američkim Državama, trebalo da podučava kineskom jeziku. Trogodišnja ženka Mei Lan u petak se vraća u zemlju svojih roditelja, a kad stigne u centar Čengdu u provinciji Sečuan, uz učenje kineskog jezika, stručnjaci su za nju predviđeli i specijalni režim ishrane i upoznavanje sa mužjacima. Prema ugovoru između Kine i SAD, sve džinovske pande poreklom iz Kine samo su pozajmljene inostranim zoo-vrtovima na nekoliko godina u naučno istraživačke svrhe, pa se i odrasle životinje i mladunci u nekom trenutku moraju vratiti u Kinu. „Učitelj kineskog jezika za Mei Lan, koja je živeća u zoološkom vrtu u Atlanti od rođenja 2006. godine, neophodan je jer je njoj kineski stran“ - objasnio je direktor centra u Čengduu agenciji Sinhua. Centar je postavio i veb-sajt za Mei Lan, na kom su nabrojane i potrebne kvalifikacije: fakultetska diploma ili neka viša akademska titula, da kandidat nije bolovao od zaraznih bolesti i da dobro vlada i engleskim i kineskim jezikom.

MATURIRAO U 82. GODINI

Osamdesetdvogodišnji Eldžen Long pre par dana je maturirao u srednjoj školi u Maršfildu u državi Masačusets koju je napustio 1944. godine, kada je bio regrutovan u američku mornaricu uoči velikih bitaka sa Japancima u Drugom svetskom ratu. "Rekli su mi da sam postavio svetski rekord, jer mi je trebalo 69 godina da završim srednju školu", rekao je Long, koji je kraj rata dočekao kao pilot. U istoriji vazduhoplovstva je poznat po tome što je bio prvi, a za sada i jedini čovek koji je sam preleteo svet, kao i Južni i Severni pol. Nakon više od 40.000 sati provedenih za komandama aviona, Long se penzionisao i poslednjih dvadesetak godina proveo je istražujući nestanak najslavnije žene pilota Ameli Erhart. Po njegovoj knjizi nedavno je snimljen film "Ameli". "Drago mi je što sam konačno završio srednju školu, a možda ću sada poželeti i da studiram. Svi mi kažu da je to nemoguće, ali to su mi govorili i kada sam avionom kretao u pustolovine", rekao je Long.

LAŽNI STRANCI LAKŠE NA FAKULTET

U Kini je nedavno otkriveno da je izvestan broj kineskih studenata koristio lažne strane pasoše kako bi se upisao na prestižne univerzitete koji primenjuju strože kriterijume upisa za domaće nego za strane kandidate.

Kriterijumi upisa za domaće studente na najboljim kineskim fakultetima su veoma visoki i samo kandidati sa najvišim ocenama na prijemnom ispitu mogu da se nadaju da će biti primljeni. Za strane studente, međutim, ti kriterijumi su daleko niži budući da mnogi kineski univerziteti žele da privuku što više stranaca u cilju stvaranja međunarodnog okruženja.

UČENIK SUSPENDOVAN ZBOG NEZDRAVE HRANE

Dvanaestogodišnji Džuel Bredli suspendovan je na jedan dan iz osnovne škole u Liverpulu zbog toga što je jeo i prodavao drugim učenicima čips, iako je u toj školi zabranjeno unošenje nezdrave hrane. To je već drugi put da je Džol uhvaćen sa nedozvoljenom hranom, a prekršaj je još teži jer je drugovima prodavao čips duplo skuplje nego što košta u obližnjoj prodavnici. Dečakov otac je najavio žalbu prosvetnim vlastima i kaže da su dečaka bez razloga maltretirali i šikanirali, ali direktor škole nije zabrinut. "Ako mu ne odgovara naša politika zdrave hrane, neka sina upiše u školu gde je dozvoljeno jesti smeće", rekao je direktor.

ZASLAĐENA GAZIRANA PIĆA POMAŽU U DONOŠENJU MUDRIH ODLUKA

Nedavno istraživanje, obavljeno na univerzitetu u Južnoj Dakoti, pokazalo je da konzumiranje zaslađenog gaziranog pića pre donošenja neke važne odluke pomaže u donošenju mudrih rešenja umesto arbitrarnih i impulsivnih. Istraživači su u svom eksperimentu posmatrali ponašanje 65 studenata kojima je postavljeno pitanje da li žele da dobiju određenju sumu novca već sutradan, ili mnogo veću sumu novca, ali tek kroz nekoliko dana. Studenti su bili podeljeni u dve grupe od kojih polovina ništa nije pila ni jela, a druga polovina je konzumirala gazirano piće sa ili bez šećera. Deset minuta nakon ispijanja gaziranog pića sa šećerom, ispitanici su odlučili da sačekaju nekoliko dana kako bi dobili veću sumu novca. Istraživanje smo obavili da bismo utvrdili da li nivo glukoze u krvi utiče ne samo na način ishrane, već i na donošenje odluka. Drugim rečima, mogu li ljudi duže čekati bolju nagradu ako im je nivo šećera u krvi viši. Ustanovili smo da odgovor na to pitanje glasi: da", izjavio je Sijao Tjan Vang, psiholog koji je rukovodio istraživanjem.

Studenti koji su konzumirali gazirano piće bez šećera odlučili su se za manju, ali bržu nagradu, tj. onu koju bi dobili već sutradan. "Lajt" gazirano piće, odnosno bez šećera, telu šalje poruku da postoji kriza energije. U svojoj reakciji, telo pokušava da se odmah domogne svega što je dostupno. "Lajt" pića, dakle, podstiču impulsivnost, izjavio je ovaj istraživač.

PRODALA NEVINOST ZA 32.000 \$

Jedna novozelandska studentkinja, koja je stavila na prodaju svoju nevinost, dobila je više od 1.200 ponuda, a prihvatila je onu od 32.000 američkih dolara. U obrazloženju ponude navela je da joj je novac neophodan za školovanje. Ima 19 godina, a tvrdi da je atraktivna, potpuno zdrava i bez ikakvog seksualnog iskustava. Vlasnik internet stranice na kojoj je postavljen oglas potvrdio je da je uplata izvršena. Iako je oglas izazvao brojne reakcije u zemlji, novozelandski zakon to ne zabranjuje, jer je reč o državi sa najliberalnijim propisima koji se odnose na prostituciju.